

JMG

SIMMA MED HAJAR

**- en studie av kvinnliga journalisters arbetsituation
i Kapstaden ur ett genusperspektiv**

Kandidatuppsats
Journalistprogrammet HT 2013

Författare: Malin Wändahl & Sofia Eriksson
Handledare: Jenny Wiik

GÖTEBORGS UNIVERSITET
JOURNALISTIK, MEDIER OCH KOMMUNIKATION

Abstract

Authors: Sofia Eriksson and Malin Wändahl

Title: To swim with sharks - a qualitative study of female journalists work situation in Cape Town due to gender

Level: Bachelor of Journalism. Autumn 2013

Location: University of Gothenburg

Although the distribution of sex in the South African media houses is equal, research shows that the work conditions for women and men are unequal. Therefore, we have studied how the situation looks like beyond the statistics. The aim of our thesis is to examine, due to gender, how female journalists in Cape Town experience and cope with their work situation in a profession traditionally dominated by men. To achieve the purpose we had a qualitative approach with interview as method. We interviewed six female journalists at newspaper houses in Cape Town. In the analysis we applied the concepts of journalistic field, doxa, journalistic culture as well as strategies and tactics to get a further understanding of the collected material.

We have found that journalists' work conditions, which are deeply influenced by gender, are determined by unequal structures created for men. In contrast to statistics, there are more female journalists than male journalists in the newspaper rooms in Cape Town.

The journalists experience a lot of stress in their profession, due to a heavy workload and understaffed newsrooms and due to expectations of overtime and the need to produce many articles per day. Newsrooms in Cape Town are characterized by structures that are designed for men, which make it impossible for female journalist with children to advance in any significant way. The work conditions make it difficult to combine work and family since women are expected to be responsible for children and household.

The journalists perceive sexism in the field, both at the office and in interview situations, and to handle it they reduce and deny the truth of its impact. The doxa, which contains values and norms that are perceived as the truth by the journalists in the field, emphasize masculine values and the man is the invisible baseline. The doxa is reproduced by the journalists themselves but also by the managers in the media house who does not provide entry for "girly-girls". In order to handle the very stressful work situation the journalists give their role as a journalist a higher value, in order to justify the sacrifices they have to make. Their personal life is strongly affected negatively by their work situation. As a result, half of the journalists in the study do not see a future in journalism.

Key words: female journalist, gender, doxa, journalistic field, journalistic culture, strategies and tactics, South Africa

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	5
1.1 Bakgrund	6
1.2 Förförståelse.....	8
1.3 Uppsatsens fortsatta disposition	9
1.4 Syfte	9
1.5 Frågeställningar	9
1.6 Avgränsningar.....	9
2. TEORETISKT RAMVERK	10
2.1 Konstruktionen av maskulinitet & femininitet	10
2.2 Journalistiskt fält	11
2.3 Genushierarkier på fältet.....	12
2.4 Journalistkultur	13
2.5 Doxan sätter spelreglerna på fältet & i kulturen	14
2.6 Maskulinitet som måttstock i doxan	14
2.7 Taktiker och strategier för att hantera doxan	16
2.8 En riktig kvinna - och journalist	17
2.9 Sammanfattning	18
3. METOD	19
3.1 Val av metod	19
3.2 Urval	19
3.3 Presentation av journalisterna	20
3.4 Intervjuguide och genomförande	21
3.5 Analysförfarande	22
3.6 Validitet, reabilitet & generaliserbarhet	22
3.7 Etiska överväganden.....	22
3.8 Metodkritik	23
4. EMPIRI & ANALYS	25
4.1. Introduktion till Sydafrikas journalistiska fält.....	25
4.2 TEMA 1 - Redaktionerna.....	26
4.2.1 Redaktionsmiljön	26
4.2.2 Redaktionernas sammansättning.....	27
4.2.3 Redaktionernas kultur	28
4.2.4 Analys av tema 1.....	30
4.3 TEMA 2- Möjligheter och hinder	32
4.3.1 Karriär & glastak	32
4.3.2 Lilla gumman	33
4.3.3 Familj.....	35
4.3.4 Analys av tema 2.....	36
4.4 TEMA 3 - Taktiker & strategier	38
4.4.1 Lär dig simma med hajarna.....	39
4.4.2 ...eller sjunk med girly-girlsen.....	40
4.4.3 ...ska du simma behöver du skaffa dig ballar... ..	41
4.4.4 ...men stick innan det är för sent.	43
5. SLUTDISKUSSION	45
6. REFERENSFÖRTECKNING	47
7. APPENDIX	50
7.1 Intervjuguide.....	50

Stort TACK till:

Journalisterna i Sydafrika för tankar och tid

SIDA & Adlerbertska för finansieringen av resan till Kapstaden

Jenny Wiik för peppning, kunskap och tro på oss och vårt ämne

Ashanti hostel för gott omhändertagande

Tyda.se & Google translate när engelskan inte räckt till

Oss själva - we did it!

1. INLEDNING

Haglet faller hårt mot marken under torsdagseftermiddagen i september och den vår som borde ha inletts är ersatt av mörka oroväckande moln över Table Mountain. Nedanför bergen som omgärdar Sydafrikas andra huvudstad Kapstaden syns en stadskärna och därefter, bara hav. På kvällen börjar skurarna att avta och på marken ligger både mindre och större snöbollar sammansatta av det hagel som tidigare föll. Människor börjar våga sig ut på gatorna och där, precis runt hörnet, uppenbarar sig en regnbåge. Stark och klar står den, med ena foten i havet och andra i berget. Skinande över regnbågsnationen Sydafrika.

Efter apartheids avskaffande har Sydafrika kommit att kallas för Regnbågsnationen, där människor kan leva sida vid sida med lika rättigheter oavsett hudfärg. Landet har sedan 1994 skönjt stora framgångar i sin demokratiska process. Trots det brottas landet idag med stora ekonomiska skillnader, en hög kriminalitet och en utbredd diskriminering beroende av etnicitet, genus och klass (Landguiden, 2013). För alla länders demokratiska utveckling spelar medier en avgörande roll i huruvida medborgarna får objektiv, relevant och saklig information för att aktivt kunna delta i politiken (Nord & Strömbäck, 2012). Pressfriheten för medierna i Sydafrika har ett starkt stöd i författningen från 1997 och landet har till viss del en kritiskt granskande journalistik. Efter apartheids avskaffande öppnades möjligheten för svarta människor att utbilda sig till och arbeta som journalister. I konstitutionen finns det inskrivet en lag som förbjuder diskriminering beroende av etnicitet och genus varpå redaktioner på kort tid anställde kvinnor, och främst svarta kvinnor (Landguiden, 2013). Lagen har resulterat i att Sydafrikas journalistkår idag består av hälften kvinnor och hälften män (Daniels, 2013). En god utveckling på vägen mot jämställdhet.

Vad denna studie kommer att fokusera på är hur det ser ut bortom siffrorna, hur den vardagliga och praktiska jämställdheten ser ut påverkat av den rådande journalistkulturen. En kultur traditionellt dominerad av män. Vi syftar till att besvara vilka möjligheter och hinder de kvinnliga journalisterna möter i sin yrkesroll och hur de hanteras. Syftet med uppsatsen är alltså att undersöka hur en grupp kvinnliga journalister på olika redaktioner i Kapstaden upplever och hanterar sin arbetssituation i en traditionellt mansdominerad profession.

1.1 Bakgrund

Officiellt namn: Republic of South Africa/Republiken Sydafrika
Huvudstad med antal invånare: Pretoria (regeringen) 1,72 milj, Kapstaden (parlamentet) 3,65 milj och Bloemfontein (högsta domstolen) 610 000 (2010)
Antal invånare: 51 189 306 (2012)
Yta: 1 221 037 km²
Statsskick: republik, enhetsstat
Statschef: president Jacob Zuma, ANC
Folkgrupper: afrikaner/svarta 79,2%, européer/vita 9,2%, färgade 9%, asiater 2,5%
Språk: elva språk med officiell status: engelska, afrikaans, ndebele, nordsotho, sydsotho, siswati (swazi), tsonga, tswana, venda, xhosa och zulu
Referens: Sida (2013)

Massmedierna i Sydafrika

Sedan 1994 och apartheids avskaffande har ANC (African National Congress) suttit vid makten i Sydafrika. Känsliga artiklar och granskning av maktbärare har försökt stoppas av regeringen, men pressfriheten garanteras i Sydafrika från 1997 via den nya författningen som tillkom. Den censur som fanns under apartheidregimen är inte längre rådande. Sydafrikas press är utbredd och aktiv och det finns flertalet dagstidningar som har en kritiskt granskande journalistik (Landguiden, 2013). Dock har Sydafrika rasat i Reportrar under gränsers årliga undersökning om hur pressfriheten i världens länder ser ut. Situationen i landet är nu i "godtagbart tillstånd". År 2013 ligger landet på 52:a plats, 2012 på 42:a plats och 2011 på 38:e plats. Anledningen till raset nedåt i listan med 14 platser är det nya lagförslaget om skyddande av statlig information som tillkom 2011 och som kommit att förnyas i maj 2013. Motståndare till förslaget säger att den har skapats för att förhindra journalister från att undersöka anklagelser om korruption inom regeringen, ANC eller av president Zumas politiska allierade. Man hoppas på att presidenten inte ska godkänna förslaget eftersom det kommer att förhindra transparens, tillförlitlighet och yttrandefrihet. Förslaget har väckt stort motstånd hos olika grupper, bland annat hos sydafrikanska journalister. Brott mot lagen kan ge fängelse i upp till 25 år (Reportrar utan gränser, 2013).

Landets överlägset största tidning *Sowetan* har en upplaga på fyra miljoner exemplar (Landguiden, 2013). På andraplats, bland de engelskspråkiga tidningarna, är *The Star* med en upplaga på 166 000 exemplar. Radio är ett mer utbrett medium än tidningar i Sydafrika, över 90 procent av befolkningen lyssnar på radio i Sydafrika. Statliga SABC som tidigare var ett propagandaredskap för regeringen under apartheidtiden har blivit mer oberoende men får fortfarande kritik för att vara icke-kritiska mot regeringen. Det finns privatägda medier inom både tidning, tv och radio (Landguiden, 2013).

Journalisterna i Sydafrika

I Sydafrika har den mesta forskningen om journalistik och genus fokuserat på genus i innehåll och publik, medan forskningen om själva mediehusen och

redaktionerna är begränsad. År 2003 gjordes *Gender and Media Baseline Study (GMBS)* som resulterade i data om vem som skrev, rapporterade och presenterade nyheter ur ett genusperspektiv (Made & Morna, 2009). Men den belyste inte vem som leder, redigerar, producerar, distribuerar och administrerar media. De flesta sydafrikanska länderna har undertecknat *SADC Protocol on gender and development* vilket innebär att de ansluter sig till att arbeta för minskade genusskillnader i beslutsfattande positioner. Dock är bara 18 procent av de anställda på nyhetsredaktionerna i Sydafrika svarta kvinnor, vilket kan ses i förhållande till att landets befolkning består av 42 procent svarta kvinnor.

Undersökningen *Glass ceilings - Women and men in Southern African media* undersöker genusskillnader i mediehusen i 14 länder i södra Afrika, från redaktion till ledning. 126 mediehus deltog med sammanlagt 23,678 anställda (Made & Morna, 2009). Undersökningen visar att kvinnor fortfarande har svårt att få tillträde till toppositioner. Den visar att glastaket fortfarande existerar, alltså hur långt en person kan nå i sin karriär tills den stöter på ett tak, en gräns som personen inte kan nå över, positioner som personen inte får tillträde till på grund av till exempelvis kön och etnicitet. Rapporten visar även på klyftor inom lönerna, kvinnor tjänar i genomsnitt 17 procent mindre än män i Sydafrika. Det finns skillnader mellan män och kvinnor gällande bevakning av ämnen. Sydafrika skiljer sig dock åt från resten av södra Afrika då fler kvinnor än män täcker vissa ämnen som traditionellt sett varit männens områden. Kvinnor dominerar när det gäller bevakning av ekonomi, affär och finans, 83 procent, och det är en jämn fördelning inom bevakningen av brott, nöje och kultur. Inom sport består bevakningen av 40 procent kvinnor.

Men trots att Sydafrika har 50 procent kvinnor inom journalistkåren så är det få som arbetar i beslutsfattande poster. I Sydafrika är 30 procent av toppcheferna kvinnor. Kvinnor, speciellt svarta, är underrepresenterade inom positioner som innehar auktoritet men är väl representerade i positioner med lägre status i mediehusen. Detta glastak resulterar i att kvinnor ofta byter jobb inom media eller väljer en annan profession. På grund av traditionella strukturer begränsas kvinnor inom journalistiken av förväntan att vara den med huvudansvaret för familj och barn, vilket påverkar möjligheterna att fortsätta och utvecklas inom medierken. Detta är en struktur som leder till att kvinnorna tvingas till kompromisser som påverkar deras karriärer och inkomster. 91 procent av mediehusen i Sydafrika erbjuder mammaledighet men enbart 63 procent erbjuder pappaledighet. Enbart 9 procent erbjuder barnomsorg men 82 procent har möjlighet till flextider. Utöver att det är få kvinnor i toppositioner, att kvinnor generellt sett tjänar mindre och tenderar att bevaka ämnen som anses vara mjuka så förekommer även sexism samt skillnader i hur män och kvinnor blir bemötta som journalister. Undersökningen kommer fram till att oavsett hur bra kvinnor är inom media ses de först och främst som kvinnor, sedan som journalister (Made & Morna, 2009). Vår studie kommer att undersöka hur kvinnliga journalister i Kapstaden upplever och hanterar möjligheter och hinder inom journalistiken.

Sydafrikas moderna politiska historia

År 1948 påbörjade Nationalistpartiet införandet av en lång era av apartheid, "särskiljande", genom att begränsa medborgarnas rättigheter via raslagar som delade upp dem efter hudfärg, svarta, färgade, asiater och vita, vilket avgjorde var de fick leva och bo (Landguiden, 2013). Äktenskap över rasgränserna förbjöds. På offentliga platser som restauranger, sjukhus, tåg, toaletter och parkbänkar hölls vita och svarta åtskilda och överträdelser straffades hårt. Efter Sharpevillemassakern 1960, då 69 svarta fredliga demonstranter sköts ihjäl av vita poliser, förbjöds partierna ANC och PAC som då fortsatte kampen under jord. Två år senare grips Nelson Mandela, ledare för Nationens spjut, ANC:s väpnade gren. 1964 döms Mandela till livstids fängelse, 27 år, tillsammans med sju andra ledande ANC-medlemmar vilket fick långtgående politiska konsekvenser.

En ojämn resursfördelning trots ökad tillväxt ledde till en utbredd fattigdom i de områden där svarta medborgare tilläts bo. I Sowetoupproret dödades hundratals personer, många barn, som demonstrerade mot att afrikandernas språk afrikaans skulle bli undervisningsspråk vid sidan av engelska. De ekonomiska problemen ökade när utländska investerare inte vågade investera i landet. 1978 upphävdes förbudet mot giftermål mellan raser. I slutet av 80-talet skedde ekonomiska sanktioner från västvärlden gentemot Sydafrika då landet alltmer liknade en polisstat. När kommunistregimerna föll i Östeuropa 1989 föll huvudargumentet om det kommunistiska hotet för att upprätthålla apartheid (Landguiden, 2013). Mandela släpptes fri 1990 under president de Klerk och förbudet mot ANC och PAC upphävdes. År 1991 påbörjades upphävningen av apartheidlagarna. En ny författning började arbetas fram, politiska fångar släpptes och år 1993 antog parlamentet en provisorisk författning, för att året senare genomföra ett allmänt, demokratiskt val där ANC stod som vinnare med två tredjedelar av rösterna. Mandela utsågs till president och han har även efter sin regentperiod setts som en nationell landsfader och internationell förebild för frihet och jämlikhet. Han dog i december 2013 vid 95 års ålder.

Efter Thabo Mbekis regentperiod är nu Jacob Zuma president i landet sedan 2009. Han har förekommit i flera brottsutredningar. Hög arbetslöshet och otillräcklig social service är fortsatt verklighet för många sydafrikaner trots vallöften från Zuma där han framställer sig som en hjälte för de fattiga. De vita i landet har en av världens högsta levnadsstandard, medan människor, mestadels svarta, lever i kåkstäder på tredje världens nivå. Sydafrika är det land i världen som har flest HIV-smittade, ungefär tio procent av invånarna, 5,7 miljoner människor (Landguiden, 2013).

1.2 Förförståelse

Som vit, medelklass och kvinna i en kontext som Sverige tillhör vi, författarna, en grupp som på många sätt, ur ett internationellt perspektiv förknippas med både rättigheter och möjligheter på lika villkor som män. Trots det, finns det knappast någon kvinna i Sverige som inte erfarit hur patriarkala strukturer begränsar en, både som individ och på ett strukturellt plan. Det senaste året har vi själva brottats mycket med de genusglasögon som vi, med både glädje och motstånd,

allt oftare behövt använda för att se och förstå hur strukturer upprätthålls för och av män. Dessa strukturer upprätthålls även av kvinnor när traditionella mönster inte ifrågasätts utan enbart reproduceras. Våra tankar och funderingar ligger till grund för det valda ämnet; hur kvinnliga journalister påverkas av patriarkala strukturer. Via studien vill vi se hur det vardagliga redaktionsarbetet inte bara är en rutin, något som bara "finns", utan något som hela tiden konstrueras och som är färgat och påverkat av den kontext det utspelas, utspelas i och kommer att utspelas i.

Vår förförståelse för journalister i Sydafrika är begränsad vilket vi väljer att se som en möjlighet snarare än ett hinder. Vi blir på så vis inte "hemmablinda" men kanske kan ha svårigheter att urskilja nyanser som någon som känner till kulturen lättare hade kunnat se. Vårt perspektiv blir ett närmande till en antropologisk ansats i och med att en stor del av den kunskap vi tillförskansar oss sker "på plats".

1.3 Uppsatsens fortsatta disposition

Nedan presenteras studiens syfte och frågeställningar. Därefter kommer kapitel 2 att belysa det teoretiska ramverket. I kapitel 3 görs en metodgenomgång gällande bland annat urval och etiska överväganden, medan kapitel 4 används för att presentera empirin i olika teman varvat med analys. I kapitel 5 förs en slutdiskussion där vi presenterar slutsatser utifrån empiri och analys.

1.4 Syfte

Syftet med uppsatsen är att ta reda på hur de kvinnliga journalisterna på olika tidningsredaktioner i Kapstaden upplever och hanterar sin arbetsituation i en traditionellt mansdominerad profession.

1.5 Frågeställningar

1. Hur ser det journalistiska fältet ut på tidningsredaktionerna i Kapstaden?
2. Vilka möjligheter och hinder upplever de kvinnliga journalisterna i den rådande journalistkulturen?
3. Vilka strategier eller taktiker använder de sig av för att manövrera på fältet?

1.6 Avgränsningar

Likt i alla forskningsprojekt har vi varit tvungna att göra vissa avgränsningar. Studiens kvalitativa ansats har intervju som metod där journalisterna får möjlighet att utveckla sina svar och vi har på så sätt också kunnat ställa följdfrågor. Studien syftar till att ta reda på hur de kvinnliga journalisterna upplever sin livsvärld för att vi på sätt ska kunna tolka vad det kan innebära på ett strukturellt plan (Esaiasson, Gilljam, Oscarsson & Wängnerud, 2012). Forskningsintervju som metod har varit en givande metod för oss som blivande journalister att använda oss av i och med att samtalet är en så viktig del för oss i vårt framtida yrke.

2. TEORETISKT RAMVERK

En demokrati villkoras av jämställdhet. Journalister har en viktig funktion i en demokrati (Nord & Strömbäck, 2012) och vi ser det som viktigt att rikta strålkastarna mot hur villkoren ser ut för en grupp kvinnliga journalister. Vi tar avstamp i internationell forskning som oftast utspelar sig i en västerländsk kontext. Vår studie genomförs i en kontext som befinner sig utanför den vanliga forskningsarenan. Vi ser ändå att mönstren som utkristalliseras i forskningen ser liknande ut på ett internationellt plan. Studien bidrar till förståelse av kvinnliga journalisters arbetssituation i Kapstaden. Journalistiken har från början varit ett område för och av män och trots att statistiken nu urskiljer en utjämning av könsolikheterna i representationen av kvinnor i media visar forskningen att det trots det kvarstår flera hinder för kvinnliga journalister att utöva sitt yrke (Made & Morna, 2009).

De begrepp vi använder av oss är fält, kultur, doxa samt strategier och taktiker.

- Begreppet *journalistiskt fält* innefattar de platser där journalistiken utspelar sig. Det innefattar de arenor där journalisten rör sig, från morgonmötesbordet till parlamentet, och där de möter olika personer, från kriminella till kollegor (Bourdieu, 1992). Studiens fokus ligger främst på redaktionsmiljön.
- Därefter redogör vi för den *journalistiska kultur* som råder på fältet. Denna består av olika normer och värderingar eller etiska överenskommelser (Melin-Higgins, 2003).
- Bourdieus begrepp *doxa* är ett relevant begrepp att redan här nämna eftersom det är doxan som bestämmer hur spelreglerna ser ut på fältet. Doxa kan kort förklaras som den sanning som styr fältet, alltså den verklighet som journalisterna anpassar sig till (Bourdieu, 1992).
- För att förhålla sig på fältet och till den rådande kulturen utarbetar de kvinnliga journalisterna *strategier eller taktiker*. Dessa används för att manövrera de utmaningar fältet och kulturen ställer dem inför (Melin-Higgins, 2003).
- Inledningsvis definierar vi *genus* eftersom studiens teoretiska ramverk genomsyras av begreppet.

I detta kapitel presenteras utvald relevant forskning, svensk och internationell, som avhandlar det för studien valda problemområdet sammanvävt med de begrepp vi använder i analysen av empirin.

2.1 Konstruktionen av maskulinitet & femininitet

Genus är ett begrepp som används för att förstå socialt kön. Genus tillkom för att betona hur kön konstrueras historiskt och socialt (Gemzöe, 2002). Begreppet kön uppfattas snarare stå för det biologiska könet. Nina Björk (1996) menar att kön används för att begränsa individen. En av utgångspunkterna i feminism är att samhället är ett patriarkat där makt fördelas olika mellan två kön. Björk menar att feminismen därför borde sträva mot att upplösa betydelsen av

begreppet kvinna som förknippat med associationer, oavsett om de är positiva eller negativa. Endast då är människan fri att forma sin identitet oavsett kön.

I likhet med genusforskare använder vi oss av begreppen maskulinitet och femininitet istället för begreppen manligt eller kvinnligt. De sistnämnda syftar på biologiska skillnader mellan könen medan de tidigare på konstruktionen av kön (Fagerström & Nilson, 2008).

Begreppet genusordning används för att beskriva hur maktrelationer skapas och upprätthålls mellan kvinnor och män (Connell, 2009). Vi ser i likhet med Lena Gemzöe (2002) att begreppen manligt och kvinnligt är sociala konstruktioner. Hon menar att det ofta används dikotomier för att förklara den uppdelning som är förknippade med kön. Det finns ett genussystem som återfinns i samhället till exempelvis i politik, ekonomi och familjesfär. Det innebär att det finns könsdikotomier som bygger på varandras motsatser, ett dualistiskt tänkande som skapar skillnader mellan manligt och kvinnligt. Exempelvis är motsatsen till en man en kvinna. I genussystemet förknippas mannen med förnuft, logik och kultur, medan kvinnan förknippas med känsla, intuition och natur.

Även Yvonne Hirdman (2003) menar att genus påverkar människors tankevärldar där det finns överförda tankeskapelser, alltså sociala konstruktioner, i allt från kultur, arbete, politik och ekonomi till mat, tyg och reklam. Hirdman (1993) menar att både män och kvinnor bidrar till upprätthållandet av genussystemet.

Maskulinitet och femininitet är som sagt inte av naturen givet men Connell (2009) menar att det inte är enbart en påtvingad social konstruktion. Människan är själv en del i att konstruera sig själv som maskulin eller feminin. Utifrån hur människan definierar och på så sätt konstruerar sig själva eller definieras eller konstrueras av andra tilldelas personen en plats i genusordningen. Platsen måste man förhålla sig till vilket påverkar sättet att agera i vardagslivet (Connell, 2009).

2.2 Journalistiskt fält

I vår studie är nyhetsredaktionen det huvudsakliga journalistiska fältet. Detta är djupt präglad av genus (Ross & Carter, 2011). På det journalistiska fältet utövar journalisterna sitt yrke och det är där möjligheterna och hindren uppstår, existerar och reproduceras (Melin-Higgins, 2004).

Pierre Bourdieus definition av socialt fält ligger till grund för hur vi tolkar det journalistiska fältet:

...ett system av relationer mellan positioner vilka besättes av människor eller institutioner som strider om något som är gemensamt för dem (Bourdieu, 1992:9).

Han menar att varje fält har speciella egenskaper och allmänna lagar vars mekanismer man kan förstå genom att studera fälten. Formerna för hur striden ser ut beror på nationella variabler, men gemensamt för fältet är att det inom varje fält finns strider mellan nykomlingarna, som vill begränsa de hinder som

finns för att få inträde, och de härskande, som vill utestänga konkurrens och försvara sitt monopol. Bourdieu menar att det på fältet krävs insatser och intressen som är gemensamma för personerna på fältet, men att det viktigaste för fältets existens är att det finns människor som innehar kunskap om spelreglerna och som erkänner spelets regler och insatser (Bourdieu, 1992).

Vi ser journalistfältet som en strid om olika intressen med hård konkurrens både för inträde och för att få fortsätta stanna kvar på fältet, vilket gör att journalisterna behöver strida för sin plats på fältet.

Genusforskaren Margareta Melin-Higgins (2008) undersöker i sin avhandling hur journalistiken fungerar i Storbritannien och Sverige, utifrån perspektivet att det sker en maktkamp på fältet. Gemensamt för de kvinnliga journalisterna är en frustration över att trots ett ökat utrymme på fältet hindras de från att utöva sitt yrke på ett fritt sätt. Begränsningen ligger i att de hålls tillbaka på grund av sitt kön. De får färre chanser än sina manliga kollegor att avancera inom organisationen, i och med det existerande glastaket. Detta får konsekvensen att få kvinnor innehar elitpositioner och de återfinns sällan i beslutsfattande positioner. Även lönesättningen är lägre än för de manliga kollegorna trots motsvarande kompetens.

2.3 Genushierarkier på fältet

I tidigare forskning kan vi se att maskulinitet och femininet påverkar vilka ämnesområden kvinnliga journalister har fått tillträde till.

På fältet finns hierarkier som är påverkade av genus. Ett exempel på det är att hårda nyheter anses vara viktigare än mjuka. Hårda nyheter täcker den publika sfären, ämnen som är sedda som viktiga för samhället såsom utrikes, politik, ekonomi, kriminalitet. De mjuka nyheterna täcker den privata sfären, ämnen som familj och sociala frågor. De hårda ämnena har traditionellt sett betraktats som manliga medan de mjuka ämnena varit kvinnliga, en så kallad könsmärkt journalistik. Uppdelningen har sitt ursprung i att journalistiken från början var mansdominerad där kvinnorna skulle vara ett komplement till männens arbete. Forskning visar att män inte upplever att det finns ett maktperspektiv i uppdelningen som är beroende av genus, medan kvinnor ser att det finns ett sådant (Melin-Higgins, 2004 & Djerf-Pierre, 2003). I Sydafrika finns det exempel på hur allt fler kvinnliga journalister i Sydafrika rör sig mot hårda ämnen som politik som ses inneha hög status (Zuderveld, 2010).

Eftersom fältet präglas av en kamp finns det intressen som strider om status och makt. Det finns statushierarkier som bestämmer vilka fält kvinnorna får delta i. Till exempel utgör kvinnor en stor andel av universitetsstudenter men deras karriärmöjligheter är starkt begränsade inom akademien (Järvinen, 1999). Forskning visar att feminisering av ett fält kan medföra att statusen sjunker. Fältet får lägre löner, sämre arbetsvillkor och inflytandet minskar. Fältförändringen kan även bero på att fältet redan är urlakat på makt och inflytande och att det är därför kvinnor släpps in (Ross & Carter, 2011 & Järvinen, 1999). I Sydafrika har kvoteringslagstiftningen skapat frågetecken hos

kvinnliga journalister huruvida de släpps in på fältet på grund av kompetens eller kvotering (Zuderveld, 2010).

Ytterligare en hierarki att ta hänsyn till i Sydafrika är etnicitet. Det finns en tydlig diskrepans mellan svarta och vita i journalistiken. Journalistiken präglades vid apartheids avskaffande av att landet skulle framställas som en enda lycklig regnbågsnation. Men hudfärg spelar fortfarande stor roll när det gäller karriärmöjligheter. Å ena sidan är medieföretagen rädda för att anklagas för att diskriminera svarta kvinnor och därmed åtalas, men å andra sidan är det en fördel att vara färgad kvinna eftersom de då ligger närmre "den vita normen" som finns i media (Zuderveld, 2010).

I vår studie undersöker vi hur ämnesfördelningen påverkas av genus eftersom vi anser att huruvida journalisterna har samma möjligheter för tillträde är en relevant aspekt av jämställdheten på fältet.

2.4 Journalistkultur

Kulturbegreppet skiljer sig åt beroende på vilket sammanhang det används i. Vi kommer att använda kulturbegreppet för att förstå hur journalisternas normer och värderingar ser ut. Genom att sammanföra journalistikens fält och journalistkulturen får vi en övergripande förståelse av hur journalisternas arbetssituation ser ut och även en djupare förståelse för hur doxan ser ut.

Kultur kan definieras som ett sätt att leva för en viss grupp människor under eller vid en specifik tidpunkt (Storey, 1993). Raymond Williams beskriver kultur som *a whole way of life*. Stuart Hall inspirerades av Williams definition av kultur och då tillkom definitionen *the way of life of people*. Immanuel Wallerstein vidareutvecklade kulturdefinitionen till *a way of summerizing the ways which groups distinguish themselves from other groups* (Hanitzsch, 2007:369).

Kultur kan också ses som en samling uppfattningar och förväntningar som måste läras in vilket skapar ett visst beteende som hjälper en att nå vissa mål, ger kunskap om hur saker ska göras och att vad som förväntas (Mills, 1992).

Journalistikens kultur manifesteras i sättet journalisten tänker och agerar och kan definieras som ett set idéer med värden, attityder och övertygelser (Hanitzsch, 2007). Genom dessa legitimerar journalister, medvetet eller omedvetet, sin roll i samhället och setet gör deras arbete meningsfullt, både för inför sig själva och inför andra. Melin-Higgins gav 2004 en liknande definition av journalistikens kultur; vad en specifik grupp journalister under en period i historien känner, tänker, agerar och är utifrån ett set av ideal, värden och regler för hur saker ska hanteras och utföras.

Journalistikens kultur ses som en skapelse och återskapande av mening och verklighet som ständigt är förhandlingsbar och bestämd av makt (Melin-Higgins, 2004). Vi kommer att utgå från sistnämnda definition av journalistisk kultur för att på bästa sätt förstå hur journalistkulturen ser ut på redaktionerna i Kapstaden. Det är i den journalistiska kulturen som normer och strukturer skapas vilket innebär att vissa besitter eller arbetar för att få makten att skapa

och återskapa den journalistiska kulturen. Forskning menar att normerna i den journalistiska professionen har tagits för givna och därför blir svåra att utmana eftersom det är svårt att peka på ojämlika praktiker. Männan i nyhetsrummet ser inte att det finns en machokontext eftersom de *är* kulturen (Ross & Carter, 2011). Detta kallas för symbolisk makt vilket vi redogör i följande stycke.

2.5 Doxan sätter spelreglerna på fältet & i kulturen

Fältet och kulturen påverkas av spelregler. Bourdieu använder sig av olika begrepp för att förstå hur fältet fungerar (Järvinen, 1999). Ett begrepp vi finner användbart för att förstå journalisternas arbetsvillkor och handlingsutrymme är begreppet *doxa*. Bourdieu definierar doxa som den "Sanning" som råder på fältet, vilket får konsekvensen att alla andra uppfattningar som är avvikande från denna också betraktas som sådana. En grupps doxa är samma sak som den officiella definitionen av verkligheten. Den rådande doxan förtrycker och skjuter undan alla andra definitioner. Doxan påverkar alltså hur handlingsmöjligheterna ser ut för de intervjuade journalisterna på fältet. Doxan hänger samman med *symbolisk makt*, möjligheten att kunna konstruera verkligheten och påverka definitionen av sanningen. Definitionen är den dominerande gruppens perspektiv, erkänd som en sanning av de dominerade. Den underordnade måste känna att relationen är självklar och nödvändig för att de dominerande ska kunna utnyttja sin position på bästa sätt. Den ordning som dominerar ska kännas som den enda tänkbara, en övertygelse som det inte går att sätta ord på. Fältets hierarki är en socialt konstruerad hierarki och resulterar i en kamp om den symboliska makten. Det är vinnaren som får makten att definiera vad det journalistiska fältets doxa är, alltså vad en journalist är eller vad journalism innebär. Vinnarens definition blir gruppens doxa, den officiella definitionen, och som ses som den objektiva sanningen av både de dominerande och de dominerade (Melin-Higgins, 2004 & Melin, 2008).

Bourdieu menar att det inte bara är för de undertryckta att göra revolt och bryta sig loss från förtryckande mekanismer (Järvinen, 1999). Grupper som domineras har socialiserats in i doxan, såsom kvinnor som mindre värda. Underordning, passivitet och bräcklighet har blivit en del av kvinnans eget schema och då krävs det att kunna distansera sig från den genuskonstruktionen. Feminister har i alla tider försökt trycka tillbaka doxan genom att flytta den till en diskursiv diskussion, där det går att ifrågasätta, förändra och diskutera doxan. De som försvarar doxans status kämpar för att upprätthålla könskonstruktioner som naturliga kategorier och hänvisar till biologiska skillnader. Bourdieu menar att den privilegierade alltid lånar språket av naturen i ett försök att hänvisa till den som naturligt givet och sedan om det inte lyckas till att skapa välbefinnande för barnet, familjens bästa eller det bästa för samhället (Järvinen, 1999).

2.6 Maskulinitet som måttstock i doxan

Trots att allt fler kvinnor väljer att utbilda sig till och arbeta som journalister uppkommer inte per automatik en journalistik som inte präglas av maskulinitet (Van Zoonen, 1998). Eftersom det journalistiska fältet historiskt sett har dominerats av män tror vi att de har haft den symboliska makten att definiera

doxan. Vi kommer att använda begreppet doxa för att se hur den påverkar journalisternas arbetssituation och för att förstå hur doxan förändras eller reproduceras.

Journalisten ingår i en kultur och en organisation som påverkar möjligheten till autonomi. Skard (1989; Van Zoonen, 1998) intervjuade under 80-talet kvinnliga journalister i Norge som arbetade på dagstidning och TV om deras upplevelser av redaktionen. De flesta av journalisterna definierade redaktionsmiljön som maskulin. Majoriteten uttryckte att de inte hade några problem i kontakten med sina manliga kollegor och många sa att de trodde att de blivit accepterade som "en av killarna", vilket kan ses som att de behandlades som jämlika. Skard menar att de kvinnliga journalisterna anpassat sig till oskrivna regler och förväntningar där de manliga journalisterna är den osynliga måttstock de måste leva upp till.

Samtidigt som Skards studie utfördes en liknande i Tyskland bland kvinnliga journalister. Studien visar att det är först när de kvinnliga journalisterna bemöter grova skämt och sexuella anspelningar som det är möjligt att bli "en av killarna". Van Zoonen menar att oavsett var forskningen på 80-taket utspelade sig framkom liknande historier med en mansdominerad journalistkår, få kvinnor på toppositioner, lägre lönesättning för kvinnor och kvinnor som arbetar inom områden som kan ses som en förlängning av de hushållliga ansvarstagandena.

Van Zoonen (1998) belyser att forskningen har funnit få bevis för att kvinnor skulle uppträda annorlunda än män i journalistiken, med undantaget att kvinnor söker efter kvinnliga källor i journalistiken. Vissa element i journalistiken är inte beroende av genus, exempelvis deadline, utrymme eller sändningstider. Det är istället i nyhetsvärdering, professionella normer och värden som den maskulina naturen av journalistik kommer till uttryck. Många kvinnliga journalister menar att deras etiska värden är annorlunda från de manliga kollegornas. De menar att de visar mer respekt gentemot läsarna och deras behov och anser att de manliga kollegorna gömmer sig bakom en idé om objektivitet för att på så sätt exkludera omtanke och mänsklighet i journalistiken.

De manliga journalisterna är mindre kritiska mot och talar mindre om genusnaturen i journalistiken. En del av dem anser att kvinnliga journalister helt enkelt är mer intresserade av och bättre på "human interest" och på att bry sig om vad publiken behöver. De anser att de kvinnliga journalisterna däremot inte kan skriva tuffa historier om en ökande kriminalitet. Zuderveld (2010) belyser hur begreppet kvinnlighet påverkar de kvinnliga journalisternas möjlighet till att verka som journalister. De behöver föra en kamp i att förkasta traditionella föreställningar om kvinnlighet för att ges tillträde till chefspositioner. Ett felaktigt handslag med en manlig politiker kan få konsekvenser för hur intervjun fortlöper.

I studien vill vi undersöka hur journalisterna förhåller sig till en eventuell maskulin doxa och om de förhåller sig till maskulinitet som måttstock.

2.7 Taktiker och strategier för att hantera doxan

Vi är medvetna om att Bourdieus begrepp socialt, ekonomiskt och kulturellt kapital är viktiga i hans teori om fältet (Järvinen, 1999) och vi har valt att se *kön/genus* som ett sådant kapital utifrån vilket kvinnorna kan manövrera i doxan. Kön blir en faktor som påverkar hur striden går till på fältet, vilket gör att taktiker och strategier blir ett tillägg för att hantera kampen. När kvinnliga journalister kommer ut på arbetsmarknaden måste de använda sig av taktiker och strategier för att manövrera i doxan.

Begreppet *taktik* kommer ursprungligen från den militära terminologin och används för att nå framgång genom att tillintetgöra, försvaga, fördröja eller störa sin motståndare. Begreppet *strategi* ses som ett medel för att nå ett övergripande mål, bevara fred eller ändra eller bibehålla maktförhållanden. (Nationalencyklopedin, 2013).

Melin-Higgins (2004) menar att det är de dominanta med makt som använder sig av strategier medan de svaga och icke-dominanta använder sig av taktiker. Taktikerna hos de icke-dominanta är en konsekvens av avsaknad av makt vilket innebär begränsade möjligheter. De dominanta har förankring och möjlighet att organisera sig och kan därmed använda sig av strategier. De icke-dominanta måste se till de starkas svagheter genom att använda sig av taktiker medan de dominanta använder sig av strategier för att bibehålla sin makt. Taktiker används av kvinnliga journalister inom doxan i försök att överleva inom den maskulina journalistiska kulturen. Taktikerna innebär att de kvinnliga journalisterna accepterar doxans hegemoni, dess ledande ställning, och att de arbetar inom den. Men när de kvinnliga journalisterna öppet utmanar doxan använder de sig av strategier. Dessa är alltså oppositionella vilket kan skapa kulturella konflikter.

För att förstå hur journalisterna manövrerar på fältet och i kulturen använder vi fyra taktiker och strategier (Melin-Higgins, 2004).

Den första taktiken kallas för *Female Ghetto* och van Zoonen (1998; Melin-Higgins, 2004) använder termen marionett för att beskriva denna taktik som används av kvinnliga journalister som inte utmanar ordningen. Istället intar de rollen av en "kvinnlig journalist" såsom den definieras av den dominanta kulturen. På så vis ses inte dessa kvinnor som ett hot och de låts därför fortsätta med sina görande som ändå inte ses som viktiga eller av hög status. Mjuka nyheter, kvinnliga magasin, kvinnosidor och liknande områden är utrymmen eller ghetton där kvinnliga journalister får hållas (Melin-Higgins, 2004).

Den andra taktiken uppfattas som mer hotfull av den dominerande kulturen, men taktiken hotar inte själva doxan. Journalistikens genushierarki utmanas av denna taktik då kvinnorna vill vara *en av killarna*. De infiltrerar den maskulina journalistikens statusfyllda värld genom att exempelvis arbeta med hårda nyheter, som utrikeskorrespondent eller på stora nationella tidningar. Denna taktik påverkar inte grundläggande värden av den dominanta kulturen men hotar och utmanar den maskulina överlägsenheten och de dominerandes "naturliga rätt" till statusfyllda positioner inom journalistiken. Som en reaktion

använder sig den dominanta kulturen av strategier för att hantera dessa kvinnor. En strategi är, bland andra, att kalla dessa kvinnliga journalister för nedsättande saker, till exempel säga att de är aggressiva eller ofeminina.

De första två taktikerna utmanar alltså inte doxan.

Den tredje strategin utmanar journalistikens dominanta kultur, själva doxan. De kvinnliga journalisterna blir då *en av tjejerna*, där de försöker göra journalistiken mer feminin. Strategin ses som ett hot av den dominanta kulturen och får som resultat att de försöker därför trycka ner oppositionen genom att förminska kvinnorna och deras arbete. Att drabbas av aggressiva och defensiva strategier av medlemmar från den dominanta kulturen är vardag för de flesta kvinnliga journalisterna. Eide (1995; Melin-Higgins, 2004:199) kallar detta för moment 22 *"you are damned if you want to cover hard news (being seen as aggressive and hard-nosed) and damned if you want to cover soft news (being seen as incompetent little girl)"*.

Den fjärde strategin är att den icke-dominanta gruppen, de kvinnliga journalisterna, *lämnar nyhetsredaktionen* eller skapar sig ett utrymme inom journalistiken men utanför nyhetsredaktionens strukturer, som ofta innehåller stress och sexism. Frilansyrket blir då ett alternativ och också ett sätt att kunna hantera sin karriär i kombination med familj och barn. Ett annat alternativ är att arbeta med PR eller utbildning inom journalistik (Melin-Higgins, 2004).

Vi kommer att undersöka taktiker och strategier som de kvinnliga journalisterna på redaktioner i Kapstaden använder sig av eftersom vi tror att de används när de behöver förhålla sig till doxan som är präglad av genus.

2.8 En riktig kvinna - och journalist

Eftersom genus blir ett kapital på fältet vill vi se hur detta används och bemöts. De Bruin och van Zoonen har undersökt hinder som kvinnliga journalister upplever på grund av kön och hur de förhåller sig till det.

Kvinnliga journalister har en tendens att överidentifiera sig med traditionellt manliga arbetsetos och professionella värden, för att undvika genusspänningar och polarisering. De upphöjer den professionella identiteten medan genusidentiteten nedsänks. Bland de manliga journalisterna är strategin tvärtom. Genusidentiteten upphöjs för att på så vis hålla kvinnorna "på plats", genom att sexualisera de kvinnliga journalisterna som då väljer att ta mindre plats på redaktionen och exempelvis inte vill vara ensam i rummet med chefen (de Bruin, 2004).

De behöver alltså bevisa att de trots sin femininitet är bra journalister, och tvärtom, att trots att de är bra journalister måste de visa att de är "riktiga kvinnor" (Van Zoonen, 1998). I Senegal har kvinnor anklagats för att ha förlorat sin femininitet eftersom deras arbete kräver av dem att vara iväg från hemmet och därmed avvisar man och barn (Van den Wijngaarde, 1992; Van Zoonen, 1998). Att få kommentarer om sitt utseende eller att sexualiseras samtidigt som de

utför sitt yrke ingår i att "play the game". Det är samtidigt något som innebär att de kvinnliga journalisterna förlorar sin journalistiska prestige. Men skulle de ignorera eller kritisera det faktum att de blir kommenterade, blir de sedda som "en bitch, eller, ännu värre en feminist", och definitivt inte accepterade av de manliga journalisterna som "riktiga kvinnor" (van Zoonen, 1998).

2.9 Sammanfattning

Kort sammanfattat vill vi undersöka hur kvinnornas arbetsvillkor ser ut *bakom* siffrorna. För att öka förståelsen använder vi begreppen journalistiskt fält, journalistkultur, doxa och strategier samt taktiker, alla sedda ur ett genusperspektiv. Tillsammans utgör den utvalda tidigare forskningen på området, teorin och begreppen studiens teoretiska ramverk.

Det journalistiska fältet är nyhetsredaktionen. Dess strukturer och normer styrs av hur journalistkulturen ser ut. Bägge är styrda av doxan, som bestäms av den som har makten att definiera verkligheten på fältet som sedan avspeglas i kulturen. I samstämmighet med redovisad forskning drar vi slutsatsen att det journalistiska fältet och kulturen internationellt sett präglas av att maskulinitet dominerar doxans innehåll. I relation till detta skapar kvinnliga journalister taktiker och strategier för att manövrera på fältet, som ibland utmanar doxan.

Det finns som ni har kunnat läsa er till forskare som har gjort studier liknande denna, men vi vill påminna om att vår studie utspelar sig utanför den vanliga västerländska forskningsvärlden. Även om vi tar avstamp i internationell forskning för att få ett sammanhang i hur kvinnliga journalister runtom i världen upplever sin arbetssituation, gör vi i studien nedslag i ett specifikt sammanhang, i ett mediehus i Kapstaden, Sydafrika.

3. METOD

I denna del presenteras studiens tillvägagångssätt.

3.1 Val av metod

Studiens ansats är kvalitativ. Metoden består av semistrukturerade intervjuer för att kunna beskriva och förklara studiens undersökta fenomen. Det som studeras är intervjupersonernas tanke kategorier och uppfattningar. Kvale (1997) menar att den kvalitativa forskningsintervjun är:

En intervju vars syfte är att erhålla beskrivningar av den intervjuades livsvärld i syfte att tolka de beskrivna fenomenens mening (Kvale, 1997:13).

Studieobjekten är respondenterna. Eftersom studien är en respondentundersökning är det journalisternas tankar och de själva som står i fokus. Studiens respondenter exemplifierar och visar på hur verkligheten för kvinnliga journalister i Kapstaden *kan* se ut. Vi kommer härnäst att kalla respondenterna för journalisterna.

Intervjun kallas för forskningsintervju eftersom vi har följt de råd och regler som ges inom forskningsvärlden. Se vidare etiska frågeställningar. Samma frågor har ställts i så stor utsträckning som möjligt till journalisterna för att vi i analysen ska kunna hitta mönster i svaren och därefter beskriva och förklara hur de skiljer sig åt i sina svar. Metoden används för att söka efter kvaliteter, förekomst, inte kvantiteter, hur vanlig förekomsten är (Esaiasson et al, 2012).

Genom formen för vår studie har vi behövt välja bort andra metoder. En kvantitativ metod skulle kunna användas för att komplettera intervjuerna, exempelvis via en enkätundersökning. Det har gjorts ett flertal större kvantitativa studier som berör forskningsområdet, en presenterades så sent som i oktober (Daniels, 2013). Studiens syfte är att gå bakom statistik och siffror och förstå hur enskilda journalister upplever sin arbetssituation. Det har krävt att vi befinner oss på plats eftersom det personliga mötet är ovärderligt för den djupare förståelsen vi vill uppnå med vår studie. Även Esaiasson et al (2012) menar att personliga intervjuer är överlägsna postenkäter när det kommer till en sådan strävan. I intervjusituationerna har vi också kunnat uppfatta oväntade svar och fått chans att ställa följdfrågor.

3.2 Urval

Studien har utförts på redaktioner i Kapstaden, Sydafrika. Vi har intervjuat sex kvinnliga journalister på tre olika nyhetstidningar.

För att få ett så bra urval som möjligt har vi använt oss av ett strategiskt urval. I januari kontaktade vi chefredaktörerna för de respektive tidningarna för att få ett godkännande att genomföra intervjuer med journalisterna. Alla tre redaktörer godkände vår önskan. På plats i september mailade vi chefredaktörerna, varav två redaktörer förmedlade kontakt med två

intervjupersoner vardera. De sista två journalisterna fick vi kontakt med via en annan journalist, en så kallad snöbollsmetod. Detta i och med att den tidningens chefredaktör dröjde med sitt svar. Vi fick mailadresserna från journalisten och när vi mailade dem med förfrågan om intervju fick vi positivt svar.

I en respondentundersökning är det viktigt att urvalet kan bidra med olika tanke kategorier inom det undersökta området (Esaiasson et al., 2012). Fler intervjupersoner kan öka studiens teoretiska mättnad. Studien har haft för kort tidsperiod för att invänta att ett sådant urval eventuellt skulle uppnås, och redaktionerna är också förhållandevis små för att maximal mättnad ska kunna uppnås. Till viss del har studien uppnått en viss sådan bredd. I och med att journalisterna har olika bevakningsområden, varierande sociala och etniska bakgrunder samt olika nuvarande familjeförhållanden har det bidragit till att deras uppfattningar kring det studerade problemområdet varierat.

3.3 Presentation av journalisterna

När vi presenterade vårt ämne för journalisterna berättade vi att de kommer att vara anonyma i studien. Journalisterna har därför fingerade namn. Vi har lagt till och tagit bort information utan att förändra innebörden av journalisternas livsbeskrivningar. Detta för att säkra anonymiteten. De är i åldrarna 25-40 år. Nedan presenteras journalisterna eftersom deras bakgrund ger mening till och påverkar de svar som ges.

Ayanda. Rättsreporter på en dagstidning. Har arbetat som journalist i fyra år. Är utbildad inom media och kultur, tre års utbildning, samt har undervisat som lärare före och efter studierna. Gift. Kommer från en provins i nordöstra Sydafrika. Färgad.

Zenzele. Utbildningsreporter på en dagstidning. Har arbetat som journalist i fem år. Är utbildad journalist, tre års utbildning. Singel. Kommer från Kapstaden. Vit.

Chombe. Allmänreporter med inriktning på kriminalitet. Har arbetat som journalist i tre år. Är utbildad journalist, tre års utbildning. Ensamstående med barn. Kommer från en nordvästlig provins i Sydafrika. Svart.

Mandisa. Politisk kommunreporter på en dagstidning. Har arbetat som journalist i sju år. Är utbildad journalist, tre års utbildning. Ensamstående med barn. Kommer från Kapstaden. Färgad.

Samora. Politisk reporter på en dagstidning. Har arbetat som journalist i 13 år. Är utbildad journalist, sex års utbildning. Gift och har barn. Kommer från Kapstaden. Vit.

Thandeka. Allmänreporter på en dagstidning. Har arbetat som journalist i tre år. Är utbildad journalist, tre års utbildning. Sambo. Kommer från en provins i norra Sydafrika. Svart.

3.4 Intervjuguide och genomförande

Den kumulativa förståelsen i intervjusituationen påverkas hela tiden vilket gör att intervjuerna ändrar form eftersom vi tillgodogör oss ny kunskap för varje intervju (Larsson, 2010). Det är en fördel förknippad med risker om vi inte är flexibla i intervjuupplägget eller tar information från tidigare intervjuer för given. En förutsättningslös inställning till intervjusituationen i kombination med en god förförståelse kan skapa möjlighet till en god samtalsmiljö (Larsson, 2010). Det är något vi har upplevt att vi har skapat, dels genom att vi grundlade vårt teoretiska ramverk först och läste in oss på området och dels genom att vi har varit intresserade och engagerade i intervjusituationerna och förhållit oss öppna till vår semi-strukturerade intervjuguide (Se appendix). Att reflektera kring hur form och innehåll ser ut innan intervjun, alltså vid skapandet av intervjuguiden, är viktigt för att få en gynnsam interaktion vid intervjusituation. Innehållet handlar om att knyta an frågorna till undersökningens problemställning och formen handlar om att skapa en dynamisk situation där det kan ske ett levande samtal (Esaiasson et al, 2012). Därför har vi skapat en semi-strukturerad intervjuguide med tematiska frågeställningar kring arbetsplats, karriärmöjligheter, familj och tankar kring journalistiken och dess värden. Vi har sökt efter de kvinnliga journalisternas upplevelse av sin arbetssituation och ser det därför som mycket viktigt att vi inte bedömer deras uppfattningar som "sanna" eller "falska". Utmaningen har varit att komma journalisterna så nära att deras tankevärldar fångas in (Esaiasson et al, 2012) vilket vi upplever att vi har lyckats med.

Vi har valt att börja intervjuerna med enklare personuppgifter som uppvärmning för att skapa en avslappnad stämning. Sedan har vi gått över till temafrågorna som innehåller vittomfattande öppna frågor där journalisterna fått möjlighet att utveckla vad de upplever som viktigt. Vi har även ställt frågor som på ytan kan framstå som rent informativa "Berätta för mig om hur du gör när du är med på redaktionsmötet på morgonen". Vi tror att det i de informativa frågorna kan komma svar som visar på hur strukturerna ser ut. Vid behov använde vi uppföljningsfrågor för att få mer utvecklande svar, till exempelvis, "Kan du ge ett exempel på, kan du utveckla ditt resonemang, har du exempel på när du känt så?". I slutet av varje tema har vi ställt tolkande frågor, såsom, "Menar du att...?", för att på så vis få bekräftat att vi förstått vissa svar rätt och för att testa de potentiella förklaringar vi själva har sett i svaren. Vi har använt oss av direkta frågor när vi inte fått svar på vissa frågor. Detta har skett i slutet av intervjun och vi har då fått svar på frågor som journalisten tidigare undvikit att svara på, till exempel frågor om sexism.

Vi har vid fyra tillfällen genomfört intervjun på café och vid två tillfällen på ett enskilt rum på redaktionerna. En av oss har ställt frågorna utifrån intervjuguiden och den andra har antecknat samt ställt vissa följdfrågor, vi har bytts om i rollerna. Intervjun har tagit mellan 1-1,5 h. Vi har använt oss av bandspelare vilket alla journalister har samtyckt till.

3.5 Analyzförfarande

Vi har haft ett hermeneutiskt perspektiv både i intervjusituationerna och vid analysen av intervjuerna. Först har vi tittat på helheten och därefter de enskilda delarna, eftersom de enskilda delarna påverkar helheten och vice versa. Vi har även haft en fenomenologisk ansats vilket innebär att vi har försökt att vara förutsättningslösa i intervjuerna för att se hur journalisterna beskriver sin livsvärld och därefter försökt tolka innebörden (Kvale, 1997). Kombinationen av förkunskap och förutsättningslöshet tror vi har skapat en god samtalsmiljö som gett oss välutvecklade svar.

Transkriberingen av intervjuerna har skett ord för ord. Vi sammanfattade sedan det transkriberade materialet till svenska för att få grepp om det mycket omfattande materialet och fick då en överblick över materialet. Sedan kodade vi de transkriberade intervjuerna i olika färger efter teman som vi såg i materialet. Därefter plockade vi ut citat som var karakteristiska för temana och dess underrubriker, för att slutligen för att slutligen översätta citaten till svenska. Alla genomläsningsmoment gjorde att vi fick god förståelse för vår empiri.

3.6 Validitet, reabilitet & generaliserbarhet

Vi anser att vår studie har en god giltighet eftersom det är en god överstämmelse mellan teori och empiri som mynnar ut i en analys som vi kan använda oss av för att svara på studiens frågeställningar (Kvale & Brinkmann, 2009). Vi har försökt förebygga slarvfel som kan påverka tillförlitligheten genom att vara medvetna om vikten av en noggrann materialinsamling och bearbetning av materialet (Esaiasson et. al., 2012). Vi har låtit det ta tid och diskuterat mycket och länge kring olika eventuell hörfel eller översättningar till svenska.

Generaliserbarhet innebär att studien kan sägas vara applicerbar på resten av populationen. Inom samhällsvetenskapliga studier är det vanligt att de generaliserade ambitionerna sätts åt sidan och att det mer handlar om ett konkret fall. Men det är möjligt att åtminstone uttala sig allmängiltigt utifrån mycket få fall. För att förstå hur empirin kan sägas vara samhällsnyttig hänvisar vi till att resultaten generaliseras till en teori. På så sätt kan de strategiskt utvalda fallen då lyfta fram aspekter som kan ses om allmängiltiga och säga något om närliggande fall i populationen. Studiens respondenter exemplifierar och studien visar på hur verkligheten för kvinnliga journalister i Kapstaden *kan* se ut. Vi har inga intentioner att jämföra studien med hur det ser ut i Sverige utan ser forskningen som ett bidrag till hur kvinnliga journalisters arbetsvillkor ser ut på ett internationellt plan. Vi ämnar kunna dra slutsatser som är av allmängiltig karaktär. Trots att det är en liten grupp intervjuade visar forskning att det är möjligt att göra så (Esaiasson et. al, 2012).

3.7 Etiska överväganden

Att vi författare är vita västerländska studenter som kommer till Sydafrika för att göra en undersökning kan ha påverkat svaren eftersom journalisterna kan ha haft en förutfattad bild av vilka vi är och vad vi gör. Vi tänker att det i Sydafrika kan finnas rester kvar från apartheid som vi behövde vara extra varsamma med

för att inte på något sätt uppfattas komma med någon form av "ovanifrånperspektiv". Vi upplever att hudfärg fortfarande är en laddad fråga vilket vi har försökt förhålla oss till. Vi hoppas att det på bästa möjliga sätt har framkommit till journalisterna att det vi är intresserade av är att synliggöra hur deras arbetssituation kan se ut.

Vi är medvetna om att det är viktigt att vara eftertänksam kring när anonymitet utlovas. Vi har övervägt för- och nackdelar med ett sådant löfte och kommit fram till att det är det bästa tillvägagångssättet för att respondenterna inte ska behöva uppleva en lojalitetskonflikt gentemot arbetsplats, kollegor och arbetsgivare (Esaiasson et. al., 2013). Det kan skapa en torftighet eftersom man inte kan gå in på detaljer om den intervjuade som kan avslöja vem som varit med i undersökningen. Vi har dock upplevt att genom anonymitet har vi fått öppna och ärliga svar och ett stort förtroende i intervjusituationerna (Ekström & Larsson, 2010). Det är svårt att sja om hur resultatet hade blivit utan anonymitetslöftet.

Alla parter var informerade om uppsatsens syfte. Både redaktörer och journalisterna har gett sitt samtycke och redaktörens godkännande tror vi inte upplevdes som ett tvång för journalisterna inför att delta i vår studie.

3.8 Metodkritik

Vi har valt ut de största dagstidningarna i Kapstaden som styrs av samma medieföretag. Redaktionerna är relativt små och journalisterna kan ha hunnit prata med varandra om de intervjufrågor vi tänkt ställa.

Intervjuareffekten, vår närvaro i rummet, är något vi har behövt förhålla oss till, till skillnad mot om vi hade gjort en enkätundersökning. Faktorer som vi själva inte kan råda över som ålder, kön, etnicitet och klass kan ha haft effekt på de svar vi har fått (Esaiasson et. al, 2012). Vi är unga studenter och vi har uppfattat att det har påverkat balansen, där journalisterna bitvis under intervjuerna nästan har antagit en lärarroll för oss, i syfte att berätta hur det går till i verkligheten utanför skolbänken. Självklart påverkar det att vi har ställt öppna frågor och varit nyfikna på hur morgonmötet går till för alla våra respondenter, men vi kan ibland kanske ha upplevts inte tidigare ha varit i kontakt med journalistiken på fältet. Detta har vi upplevt som fördel för studien eftersom vi har fått mer utvecklade svar.

Vi har varit två personer som har intervjuat en person vilket kan påverka maktbalansen i intervjusituationen. Denna har vi försökt utjämna genom att en person ställer frågorna och den andra antecknar samt genom att välja runda bord. Vi tror även att journalisternas professionella roll i intervjusituationen har utjämnat maktbalansen. Det har varit en stor fördel att arbeta tillsammans i intervjusituationen eftersom vi har kunnat stötta varandra i intervjusituationen både språk- och intervjumässigt, vi har diskuterat intervjun från alla möjliga vinklar och vi har därför haft en liknande förståelse av intervjuerna.

Respondenterna har haft stort tålamod med att engelskan inte är vårt modersmål. Det har även funnits dialektala skillnader i engelskan. Vi har kunnat

ställa om frågor utan att vara rädda för att låta dumma och vi har flera gånger bett dem utveckla vad de menar för att vi ska förstå bättre. På sätt tror vi att vi har uppfattat nyanser och innebörden i svaren. Det är svårt att säga om bandspelaren har påverkat de svar vi har fått. I deras roller som journalister är de vana vid inspelningsutrustning men också medvetna om att ord som fastnar på band är svåra att ta tillbaka.

Vi har valt att enbart intervjua kvinnliga journalister eftersom det är deras upplevelse vi är intresserade av. Att komplettera studien genom att även intervjua män och jämföra upplevelsorna mellan könen har inte varit relevant för vår studie då vi fokuserar på kvinnors upplevelse av en arbetsplats som historiskt sett dominerats av män. Vi har inte intervjuat journalister inom etermedia då det är på tidningsredaktioner som den ursprungliga journalistiken började och vi tror att det också är där journalistkulturen möjligen mest finns kvar "i väggarna".

4. EMPIRI & ANALYS

Det är en varm tidig morgon när vi möter Thandeka i receptionen. Efter att vi blivit inskrivna i besöksloggen tar hon med oss upp på redaktionen. I den öppna planlösningen gapar många skrivbordsstolar tomma och arbetsdagen har ännu inte kommit igång. Hon bläddrar igenom morgonens tidningar, twitterflödet och mailkonversationerna för att bekräfta en intervju senare under dagen. I hissen på vägen ner möter vi en kollega som ska intervjua president Zuma om en halvtimme och hon är stressad eftersom taxin inte har kommit än. Vi slår oss ner vid ett litet cafébord i närheten av nyhetsredaktionens tidningshus och när bandspelaren börjar rulla hör vi Thandeka berätta om sitt liv som journalist i regnbågsnationen Sydafrika.

4.1. Introduktion till Sydafrikas journalistiska fält

Mediefältet i Sydafrika

Det är en internationell företeelse att medierna konvergerar och brottas med stora utmaningar gällande ekonomi och struktur efter att internet tillkom som plattform (Nord & Strömbäck, 2012). Så även i Sydafrika. Nyhetsredaktionerna beskrivs som ett skepp som seglar mot extrema förändringsvindar med krympande redaktioner, minskande upplagor och skiftande intäktsmodeller. Förra året skedde övergångar i medieägandet och en ny sekretesslagstiftning har kommit att påverka möjligheterna till att hämta ut information.

Internetanvändandet i landet ökar och nya plattformar introduceras.

Betalväggar och telefonapplikationer är nya metoder för att skaffa läsare och finansiera journalistiken. Skeppet spås även möta förändringar i genus och etnicitet (Daniels, 2013). Landets första journalistutbildning startade för 25 år sedan, University of Rhodes. Idag har ett flertal universitet i Sydafrika journalistutbildningar.

Mediehusen i Kapstaden

De tre största mediehusen i Kapstaden heter *Media 24*, *Independent Newspapers* och *Eyewitness news*. I och med att vi har valt att fingera intervjupersonernas namn och att inte nämna arbetsplatsens namn nämner vi heller inte vilket mediehus journalisterna arbetar i. Värt att nämna är att alla journalisterna har fasta anställningar och att mediehuset använder sig av ett lönesystem med olika nivåer som baseras på erfarenhet. Medellönen bland de intervjuade journalisterna är ungefär 8000 kr netto per månad. De anställda kan få ut fyra månaders mammaledighet, men de erbjuder ingen pappaledighet. Formatet på tidningarna i mediehusen är blandade. Helformat förknippas med tyngd och seriositet medan tabloidformatet förknippas med mycket bilder och fler sensations- och nöjesnyheter.

Redaktionerna

De tre tidningarna riktar sig till olika målgrupper vilket påverkar innehållet och layouten. Den första tidningen är engelskspråkig, i helformat och har fokus på affärsvärlden och internationella nyheter samt politik på nationell och lokal nivå. Den andra tidningen är engelskspråkig, i tabloid, vänder sig till medelklassen och har en tydlig lokal vinkel kombinerat med nöjesnyheter. Den tredje tidningen ges

ut på både engelska och afrikaans, är i tabloidformat, målgruppen är invånare i kåkstäderna i Kapstaden och tidningen fokuserar på lokala händelser i kåkstäderna.

Två av redaktionerna har reportrar med tydliga ämnesuppdelningar med två-tre allmänreportrar. De olika ämnena som finns på redaktionerna är miljö, brott, utbildning, kommunpolitik, domstol och politik på nationell nivå. På den tredje tidningen finns ingen ämnesuppdelning utan alla arbetar som allmänreportrar. Journalisterna är utbildade inom media, majoriteten har journalistutbildning.

I detta kapitel redovisas empiri och analys. Vi har delat in kapitlet i tre olika teman. I tema 1 och 2 presenterar vi först det insamlade material för att sedan avsluta med analys. I tema 3 efterföljs empirin av analys i direkt anslutning till underrubrikerna eftersom vi vill förklara och förstå hur de olika taktikerna respektive strategierna används på fältet och i kulturen.

Tema 1 - **Redaktionerna** på det journalistiska fältet och dess kultur.

Tema 2 - **Möjligheter & Hinder** på det journalistiska fältet och i dess kultur.

Tema 3 - **Taktiker & strategier** för att manövrera i doxan.

4.2 TEMA 1 - Redaktionerna

Under rubrikerna *Redaktionernas miljö*, *redaktionernas sammansättning* och *redaktionernas kultur* redovisas vad vi har funnit utmärker tidningsredaktionerna som fält. Temat avslutas med en analys av det journalistiska fältet och kulturen. Tema 1 syftar till att besvara studiens första frågeställning.

4.2.1 Redaktionsmiljön

Journalisterna upplever att de har bra kollegor som är stöttande och att även redaktörerna är tillgängliga och öppna för diskussioner. Redaktionsmiljön är avslappnad och vänlig. Språkbruket är inte formellt, de kallar varandra vid förnamnet och det är vanligt att använda svordomar, även när chefen är närvarande. Det är upp dem själva att i sin yrkesroll bedöma hur vinkeln ska se ut men det sker i diskussion med både dag- och kvällsredaktörerna.

Förväntningar finns på journalisterna att de ska arbeta övertid varje dag, alltså mer än de åtta kontrakterade timmarna per dag. Ingen av tidningarna betalar för övertiden. De kan få en dag tillgodo om de går in och arbetar en heldag på sin lediga tid. Men det är sällan tiden finns att ta ut den dagen. Journalisterna upplever att de har en stressfull arbetsmiljö. Dels på grund av att de är underbemannade i takt med att redaktionerna krymper och dels på grund av ekonomiskt underskott. På en av redaktionerna slutade tre personer under förra året, men bara en ersattes. Detta innebär att arbetsbördan ökar för de anställda. Tempot på arbetsplatsen får konsekvenser för journalisternas privatliv, de har lite utrymme för familj och sociala relationer. Mandisa uttrycker att hon känner sig utmattad på grund av det höga tempot på arbetsplatsen där det gäller att

leverera artiklar. Hon menar att övertidsarbetet och en hög arbetstakt är ett krav för att kunna avancera inom yrket.

– Jobbet kräver att jag måste göra uppoffringar hemma. Jag bara måste. Annars är man en slacker, medioker och kommer inte komma någonstans. Det finns många såna, som inte sticker ut och aldrig får ett bättre jobb. För att vara utmärkande måste du bara gå den där extra milen.

Mandisa

En annan stressfaktor finns i nyhetsproduktionen. Alla de intervjuade uppger att brist på kommunikation mellan journalist och redigerare kan leda till att redigeraren sätter en rubrik som ändrar på innebörden av journalistens text. Det kan få konsekvensen att journalisternas intervjupersoner blir arga och vägrar delta i fler intervjuer. Det är svårt att förklara att det inte är de själva som satt rubriken när det är deras namn och bild som står under artikeln.

Zenzele upplever att alla inte behandlas likadant av redaktörerna. Vissa blir mobbade och de långsamma kollegorna får gliringar som "Tror du att du kommer hinna?" eller "Blir du klar i tid?". Ayanda kan höra när någon på redaktionen är stressad eller irriterad om en artikel inte är klar, men säger att man aldrig någonsin höjer rösten direkt till någon, utan att man skojar bort det. De löser saker på redaktionen och tar inte in några andra avdelningar. Deadlinen är viktig att respektera eftersom artikeln ska gå igenom flera led, redaktör, redigerare och på en tidning även översättning till afrikaan.

Det finns en tävling både på nyhetsredaktionen och mellan nyhetsrummen. Journalisterna ser tävlingen mellan tidningarna som naturlig i den industri som journalistiken befinner sig i. När det kommer till konkurrens kollegorna emellan säger Samora att "alla" vill hamna på förstasidan eller sidan tre. Även Chombe ser att det finns konkurrens på redaktionen.

– Alla vill ha det stora scoopet och vill rusa efter det. Som i morse var det två poliser som sköts till döds igår ikväll och jag ville verkligen ta mig an det. Men den morgonpigge fångar den fetaste nyheten.

Chombe

Ayanda är den enda av journalisterna som upplever att det inte finns någon tävlan på redaktionen. Tvärtom anser hon att man blir exalterad om en kollega får en exklusiv artikel.

4.2.2 Redaktionernas sammansättning

Redaktionerna består av unga journalister vilket återspeglas i att fem av de journalister vi har intervjuat är i åldrarna 25-29 år. Den äldsta journalisten är närmare 40 år och upplever ett utanförskap i kulturen på redaktionen på grund av sin ålder.

Det råder olika meningar kring huruvida redaktionerna är etniskt blandade.

– Vi är en blandad nyhetsredaktion på grund av alla olika etniciteter och språk, vilket är trevligt.

Samora

Thandeka som arbetar på samma redaktion säger att Kapstaden är en stad med många svarta människor men att hon inte ser att stadens 80 procent svarta invånare reflekteras i mediehusets struktur. Hon kan känna sig ifrågasatt utifrån sin hudfärg i sin roll som journalist och upplever mer rasism än könsdiskriminering. Hon behöver bryta igenom stereotyper kring vad en reporter är, vilket inte är en ung, svart person med jeans och topp. Thandeka upplever ofta att hon förväntas uttrycka sin åsikt på redaktionen kring vad svarta personer tycker och säger att hon inte vill prata för 20 miljoner andra personer.

– I Sydafrika har genusfrågor alltid ett annat lager, etnicitet, som vi inte kan fly ifrån. En del av problemet är att människor försöker inbilla sig att etnicitet inte existerar, att det inte influerar andra frågor.

Thandeka

På redaktionerna är kvinnorna i majoritet, både bland reportrar och redaktörer. Två av journalisterna uppskattar att ungefär sju av tio av journalisterna på tidningsredaktionerna är kvinnor. Chombe träffar sällan manliga reportrar och tror att det beror på att män inte tycker att det är macho att arbeta som reporter. Även Mandisa säger att det alltid är fler kvinnor på nyhetsredaktionerna och att killarna bara försvinner.

– Kvinnor har bevisat att de kan hantera det här jobbet. Jag vet inte var killarna tar vägen. Många killar vill tjäna mycket pengar och arbetar istället som ekonomer och civilingenjörer. Dom bryr sig inte om den lilla människan. Jag tror inte många killar vill hålla på med journalistik och de har inte heller det som krävs för att stanna inom yrket. Det finns duktiga manliga journalister, men de är få.

Mandisa

Zenzele berättar att de tre reportrar som slutade på hennes redaktion under 2012 var män. Hon säger att kvinnorna arbetar som reportrar medan männen arbetar som fotografer. Detta bekräftas av de övriga journalisterna.

4.2.3 Redaktionernas kultur

Flera värden framhålls som viktiga för journalistiken, såsom transparens, ärlighet och korrekthet. Journalisterna framhåller objektivitet som ett av de mest värdefulla. Ayanda och Thandeka tar upp att det finns svårigheter med att förhålla sig helt objektiv i nyhetsrapporteringen. De upplever att det är ett viktigt ideal i journalistiken men att det inte går att undvika att påverkas av sina värderingar och åsikter. Samora anser att objektivitet är fundamentalt för henne som journalist, annars blir det en debattartikel. Läsaren ska själv kunna skapa sig en egen uppfattning om händelsen, det ska inte vara upp till journalisten att bestämma.

Journalisterna är eniga om att erfarenhet prioriteras högst vid tillsättning av tjänster på arbetsplatsen och att det i och med det inte spelar någon roll vilket kön de har. Med erfarenhet menas antalet år som aktiva journalister. På två av redaktionerna ansöker journalisterna om en tjänst med ett specifikt ämne, exempelvis kommunalpolitik eller utbildning. På den sista tidningen finns ingen ämnesuppdelning utan alla reportrar täcker alla ämnen. Sport har en egen redaktion på alla tidningarna, med få eller inga kvinnor. Vad journalisterna får skriva om som allmänreporter styrs av vad de är duktiga på och även av vilka kontakter de har. En person som har bra poliskontakter får ofta skriva om kriminalitet.

- Även när det är en fysiskt ansträngande nyhetsbevakning säger man inte; skicka en kille. För att han kan klättra eller gå snabbare.

Samora

Det finns inte någon könsstereotyp ämnesuppdelning på redaktionerna. Tvärtom, anser journalisterna. Thandeka menar att i och med att hennes nyhetsredaktör är kvinna så hon får inte höra att "Detta är en tjejhistoria" eller "Gå och gör den här rosa grejen och låt pojkarna göra det där". Zenzele ser ingen skillnad i vilka ämnen hennes tidning bevakar på grund av att de har en kvinnlig nyhetsredaktör.

- Vi täcker inte mjuka nyheter och när vi gör det, är det den typen av mjuka nyheter som även andra tidningar skulle täcka. Jag ser verkligen inte att vi bevakar andra typer av nyheter på grund av att vi är fler kvinnor.

Zenzele

Samora tycker att uppdelningen av ämnen har blivit mindre traditionell jämfört med när hon utexaminerades för 13 år sedan. Då tänkte hon att politik var för män och hälsa för kvinnor. Idag upplever hon att sport är ett mansdominerat ämne och att det inte finns några män som skriver om hälsa. Men att det i övrigt finns liknande möjligheter för både kvinnor och män att skriva om vilka ämnen som helst.

- I morse bevakade jag en rättegång, sen åkte jag på en gängrelaterad skjutning och efter det till en olyckshändelse i en kåkstad med en bil som hade voltat.

Chombe

Ayanda bevakar nästan uteslutande rättegångar i domstolarna, men berättar att hennes kvinnliga kollegor på redaktionen pratar med gangsters på gatan och att de har blivit skjutna på i samband med att de arbetat. Trots det är de inte rädda utan återkommer dagen därpå för att fortsätta göra sitt arbete. Hon anser att kön har väldigt lite med saken att göra.

Samora menar att kvinnor är mer känslosamma och empatiska i sitt sätt att skriva artiklar. Kvinnor har en mer berättande stil och vill gärna beskriva människan bakom en händelse för att på så sätt relatera fakta till ett case.

Hon poängterar dock att en sådan berättarstil inte innebär att det är ett mjukare sätt att skriva på, men hon tror att männen kan uppfatta det så. Hon menar att männen redovisar fakta och snabbare bestämmer sig för en viss vinkel.

4.2.4 Analys av tema 1

Sammanfattning av fältet och kulturen

Journalisterna befinner sig på ett journalistiskt fält. Genom att studera det urskiljer vi fältets speciella egenskaper och allmänna lagar. För att närmre kunna analysera vilka de är vill vi först ge en kort sammanfattning av fältets struktur och kultur.

Journalisterna upplever att de har bra kollegor och chefer. De har en stark professionskänsla med liknande journalistiska värderingar och liknande utbildningsnivå. Redaktionerna präglas av en hög arbetsbelastning där journalisterna förväntas ta ett stort ansvar för att producera en så bra tidning som möjligt. Alla medarbetare är viktiga för att tidningen ska fyllas med innehåll innan deadline. Situationen skapar förväntningar på att journalisterna ska arbeta långa arbetspass, alltid mer än åtta timmar per dag. Arbetet går före sociala relationer och det finns en viss självregling och social kontroll i att alla ska arbeta långa och effektiva timmar, annars utsätts man för gliringar eller blickar. Det regleras även av cheferna eftersom de som inte arbetar långa arbetspass inte uppfyller kraven på hur en duktig journalist är och då ses som medioker av både ledning och kollegor. Det medför att de inte kvalificerar sig för löneförhöjning eller andra karriärsavancemang. Det råder blandade meningar kring huruvida redaktionerna kan ses som representativa för stadens befolkning, då etniciteterna på redaktionen inte reflekterar stadens etniska sammansättning. Ungefär 7 av 10 av reportrarna på tidningsredaktionerna, bortsett från sportredaktionerna, är kvinnor. Generellt sett är fotograferna på redaktionerna uteslutande män. De flesta journalisterna är mellan 24-30 år. Journalisterna ser inte att det finns en traditionell ämnesuppdelning beroende av kön. Dock är sport ett mansdominerat ämne medan hälsa är ett kvinnodominerat ämne.

Varför är det fler kvinnor och varför finns det så få män?

Det är en jämn könsfördelning i mediehusen i Sydafrika, 50 procent kvinnor och 50 procent män (Made & Morna, 2009). Vi har funnit att en sådan fördelning inte är gällande på de undersökta tidningsredaktionerna i Kapstaden. En faktor som kan vara bidragande till att kvinnorna är fler än männen är den könskvoteringslag som instiftades efter apartheids avskaffande. Zuderveld (2010) har i sin studie funnit att kvoteringen skapade frågetecken kring varför man rekryterades, om det berodde på kön eller kompetens. Journalisterna i vår studie är inte tveksamma till varför de är anställda i mediehuset, utan är övertygade om att det beror på kompetens. En annan anledning till varför det är fler kvinnor än män på redaktionerna tror vi beror på hur arbetsvillkoren ser ut. Den höga arbetsbelastningen och underbemanningen skapar en stor stress hos journalisterna som trots universitetsutbildning har låga löner, vilket bidrar till att sänka yrkets status. Mediehusens hårt ansträngda situation medför en pressad arbetssituation och låga löner vilket traditionellt sett förknippas med en sänkning av status på ett yrke och då är det ofta fler kvinnor inom det. I likhet

med Järvinen (1999) funderar vi kring huruvida kvinnor släpps in i ett yrke när statusen är på väg att dala och därför får tillträde. Eller om det är så att *när* kvinnor släpps in i ett yrke så faller statusen och männen försvinner (Ross & Carter, 2011). Fler kvinnor fick tillträde till det journalistiska fältet i Sydafrika efter att lagstiftningen med könskvoteringen införts vilket vi tror har påverkat synen på yrkets status.

Varför finns det ingen traditionell ämnesuppdelning?

I likhet med Zuderveld (2010) ser vi att det har skett en förskjutning i vilka ämnen som de kvinnliga journalisterna bevakar. Journalisterna i vår studie upplever inte att det finns någon uppdelning av hårda och mjuka ämnen utifrån kön. En anledning till detta tror vi är att kvinnor dominerar fältet. De kvinnliga journalisterna i vår studie lyfter fram att de är lika bra på att bevaka hårda ämnen som män och vid tillsättning av tjänsterna som ämnesreporter går kompetens före kön. Allmänreportrarna upplever ingen skillnad i vem som skickas på vilket uppdrag. En annan faktor som vi tror påverkar är att Kapstaden är en brottsdrabbad stad vilket gör att tidningarna bevakar mycket brott. Därför är hårda ämnen högt prioriterat och det blir oundvikligt för journalister oavsett kön att bevaka dessa. Värt att nämna är att vi har upplevt att det finns ett visst motstånd mot att prata om att journalistiken kan vara könsmärkt, att det kan finnas skillnader i vem som bevakar vad utifrån kön. Svaren kommer fort och är offensiva i sitt uttryck, de kan se att det har funnits skillnader, men idag existerar det knappast. Vi uppfattar att kvinnorna inte vill se att det kan finnas genushierarkier på fältet vilket kan bero på en överidentifikation med manliga värden. På så sätt undviker de att se att genus påverkar dem i sina professionella roller och därmed uppstår inga genusspänningar.

Påverkas innehållet av att det är fler kvinnor?

Även om ämnesuppdelningen inte ses som traditionell anser några journalisterna att journalistikens innehåll påverkas av kön. Journalisterna uppger att "human interest" och case-baserad journalistik är vanligare bland kvinnliga journalister. De vill gå bakom historien och hitta människan och en eventuell förklaring till varför något har hänt. De manliga journalisterna är mer redovisande och faktainriktade i sin journalistik. De kvinnliga journalisterna ser det som viktigt att inkludera mänsklighet i journalistiken. Att prestera, hitta det stora scoopet, får inte gå ut över respekten för intervjupersonerna. Journalisterna påpekar att de inte bevakar mjuka ämnen i större utsträckning på grund av kön. Detta är något som bekräftas i forskningen där van Zoonen (1998) menar att det finns få bevis för att kvinnor skulle uppträda annorlunda än män i journalistiken. Journalisterna framhäver skillnader i hur män och kvinnor bevakar ämnena. De bidrar med något som männen inte gör. Här görs kön till ett kapital som förstärker dem i sin kamp på fältet. Vi ser alltså att när väl genusedentiteten används så är det för att förstärka professionsidentiteten, för att på så sätt försvara sin position på fältet. Det kan även vara ett försök till en feminisering av doxans maskulina värden. Se vidare diskussion i tema 3 om doxans uttryckssätt.

4.3 TEMA 2- Möjligheter och hinder

I tema 2 under rubrikerna *Karriär & glastak*, *Lilla gumman* och *Familj* redogör vi för de möjligheter och hinder som journalisterna upplever på det journalistiska fältet och i dess kultur. Tema 2 syftar till att besvara studiens andra frågeställning.

4.3.1 Karriär & glastak

Zenzele tycker att det finns många möjligheter att göra karriär på tidningen. Hon blir ofta befördrad och tycker att det finns många möjliga alternativ till avancemang på arbetsplatsen. Ibland tilldelas hon en löneförhöjning och ibland ansöker hon om det. Hon tycker att det är rättvist hur befordran går till, det är baserat på erfarenhet och utförande. Det finns ingen med mindre erfarenhet som har en högre position. Mandisa tycker också att avancemang på arbetsplatsen går rättvist till eftersom det baseras på erfarenhet och förmåga, inte på kön. Också Chombe upplever att hon har samma möjligheter att avancera som sina manliga kollegor. Ayanda ser möjligheter att utvecklas på arbetsplatsen och tycker inte att kön påverkar chanserna till att göra karriär. Även om Samora tror att kvinnor och män har lika möjligheter till karriär på arbetsplatsen menar hon att föräldraskapet påverkar kvinnor och män olika. Hon upplever att det är kvinnorna som tar det största ansvaret för familjen vilket får konsekvenser.

– Jag tror att möjligheterna finns där men på grund av familj kan inte kvinnor ta möjligheterna i samma utsträckning som män. Det är en faktor som gör det komplicerat för kvinnor. Jag skulle älska att arbeta på parlamentet men de har sena kvällsmöten så det är ingen möjlighet för mig. Så jag kan inte utvecklas.

Samora

Chombe anser inte att kön påverkar hur man behandlas på arbetsplatsen. Thandeka menar dock att kvinnor som tar för sig kallas för bitch medan när män gör det så är de ambitiösa och drivna.

– Om jag skulle ha samma attityd skulle man kalla mig för en bitch. Eller något annat ord i ordboken som beskriver en jobbig kvinna som tar för sig. Men för en kille är det beundransvärt. När en man är driven är alla så imponerade men de glömmer bort att den attityden inte hade accepterats om det var en kvinna. Vi skulle inte våga bete oss så.

Thandeka

Hon menar att hennes kvinnliga nyhetsredaktör särbehandlar en manlig reporter och att hon anpassar sig efter honom eftersom han är man. Redaktören förväntar sig att de kvinnliga kollegorna ska hjälpa honom men aldrig att han ska hjälpa dem. Thandeka är upprörd över att det är så och tycker att redaktören borde arbeta extra hårt för de kvinnliga reportrarnas plats i redaktionsmiljön. Hon tror inte att män inser sitt manliga privilegium och om man uppmärksammar dem på det är man den arga reportern som bara tjarar.

Mandisa säger att det alltid är fler kvinnor på nyhetsredaktionerna, vilket innebär att det är de som avancerar medan killarna försvinner.

Zenzele upplever att de har tur på sin tidning eftersom både chefredaktören och nyhetschefen är kvinnor. De har därmed utmärkta förebilder som varje dag visar att det inte finns något som kan kallas för glastak. När Samora började som journalist var chefspositionerna mansdominerade och det fanns få kvinnliga chefer. Sedan hon utexaminerades har hon ändrat sin uppfattning kring vilken position hon kan nå eftersom hon sett förändringen över tid, till exempel när en kvinna blev chefredaktör för en av de största tidningarna i Sydafrika.

Thandeka ser ingen framtid på tidningen, om hon vill avancera måste hon byta arbetsplats och även vidareutbilda sig. Hon påpekar att även om det finns kvinnliga chefer saknas det svarta kvinnliga förebilder.

– Många av våra redaktörer är kvinnor. Men de är vita kvinnor. Det finns många kvinnor men det finns ingen etnisk spridning. Jag tror inte jag kommer bli redaktör.
Thandeka

Fem av journalisterna tycker att erfarenhet som merit vid avancemang är positivt. Thandeka tar upp ett problem med en sådan meritokrati. Hon säger att det finns många vita personer på höga positioner men bara två svarta och några få färgade människor i liknande positioner. Hon anser att Sydafrikas historia påverkar strukturerna än idag.

– Mediehuset värderar erfarenhet högt och eftersom apartheid avskaffades 1994 betyder det att många svarta människor inte har tillåtits sådana positioner under apartheid. Så alla som har typ 20 års erfarenhet började arbeta under apartheid, när vi inte hade tillträde till några sådana positioner. Därför är det en massa gamla, vita personer på toppen... Man kan inte förvänta sig att vakna upp efter 18 år och att hela topstrukturen består av svarta personer.

Thandeka

En annan aspekt kring kvinnligt redaktörskap menar Samora är att de kvinnliga redaktörerna inte har barn, eller så är de äldre och mer självständiga. Däremot finns det manliga redaktörer som är småbarnsföräldrar.

4.3.2 Lilla gumman

Alla journalisterna har fått kommentarer av intervjupersoner eller av kollegor på grund av sitt kön. Både Ayanda och Samora tar upp att de inte tror att de skulle få kommentarer om sitt utseende om de var män.

– Poliser exempelvis, speciellt om du är en ung kvinna, kallar mig för sötnos eller liknande och det irriterar mig. Jag är professionell och pratar med dem i min roll som journalist, det borde inte spela någon roll vad jag har för kön. För man skulle inte kalla en manlig reporter för sötnos, eller hur?

Ayanda

– Ibland får jag kommentarer på grund av att jag är kvinna. Kommentarer om mitt utseende. Jag tror inte att en man skulle få kommentarer om sin klädsel. Typ, jag gillar din kjol, vad betyder det egentligen? Jag är ju där för att göra en intervju.

Samora

Thandeka upplever också att hon får kommentarer på sin klädsel. Om det är varmt ute och hon bär klänning får hon höra att hon försöker förföra människor med sin bara ben. Hon tar i likhet med Ayanda och Samora upp att män inte behöver oroa sig för att få sin klädsel ifrågasatt. I intervjusituationer har hon upplevt att intervjupersonen stirrar på hennes bröst. Hon berättar om politiska reportrar som får kommentarer kring sitt arbete, "Jaha, du fick ju bara den intervjun för att du låg med den här politikern". Hon säger att när en manlig journalist får en liknande intervju är det inte någon som ifrågasätter varför.

Mandisa berättar om en äldre manlig redigerares kommentar till henne när hon skulle ta ett glas vatten på redaktionen. När hon böjde sig fram för att fylla på sitt glas sa han "Jag gillar när du böjer dig ner sådär". Hon blev rasande, men valde att inte säga något eftersom hon då tror att hon skulle ha sagt något väldigt oartigt. Hon gav honom en blick som hon tyckte var tydlig nog och gick därifrån. Men hon påpekar att det är enda gången hon har utsatts för en så tydlig sexism. Mandisa tror att mer blyga kvinnor råkar ut för mer sexism men att hennes starka personlighet gör att de inte ens försöker sätta sig på henne. Hon tror att det beror på hur männen uppfattar kvinnorna, de utnyttjar de blyga och rädda kvinnorna och de vet vilka de ska ge sig på.

Ayanda upplever att sexismen ofta kan vara dold och svår att ta på. När hon ställer frågor i intervjusituationer vänder sig intervjupersonen till den manliga fotografen. Chombe upplever däremot att sexism inte längre är ett problem.

– Det här landet har fortfarande en lång bit kvar när det kommer till rasism, men inte med sexism. Ingen bryr sig om ifall du är kvinna.

Chombe

Thandeka anser att sexism och rasism går hand i hand.

– Ovanpå sexism finns alltid lagret av etnicitet. För mig hör de ihop eftersom de är influerade av samma sak.

Thandeka

Samora upplever att riksdagen är en plats där hon ofta utsätts för sexism. Vid ett tillfälle lämnade hon in en anmälan mot en politiker som kallade henne för lilla gumman vid ett offentligt möte. Han tvingades be om ursäkt, offentligt, och sedan dess har det inte hänt igen. En annan politiker gjorde sexuella närmanden och ville ofta vara ensam med henne. Hon kände sig inte trygg i situationen, men ville samtidigt varken vara otrevlig eller på något sätt uppmuntra honom. Kulturella skillnader kan påverka bemötandet i mötet med manliga intervju personer. Vita afrikaans män kan använda förminskande ordval för att tilltala henne, exempelvis lilla kvinna. Svarta män kan hon uppleva som ifrågasättande, som "Vem är du att ställa frågor till mig" och muslimska män skakar inte hand med

kvinnor. Hon säger att hon känner sig dum som hänvisar till kulturella skillnader och påpekar att hon gör en grov generalisering, men att det trots allt påverkar mötet med manliga intervjupersoner.

Chombe upplever att manliga intervjupersoner tenderar att flörta med henne, men säger att killar är killar och de kommer alltid att försöka.

4.3.3 Familj

Tre av journalisterna har barn. Två av dem är ensamstående. Alla tre tar upp att de långa arbetstiderna gör det svårt att kombinera arbete och familj. Förväntan från redaktionen på att de ska arbeta mer än åtta timmar per dag skapar en stress hos journalisterna. De känner sig otillräckliga, både på arbetet och i hemmet. Zenzele har inga barn och tycker synd om sina kollegor som har det eftersom de aldrig kan gå tidigt från arbetet och hämta sina barn från skolan. Hon tror inte att hon skulle kunna hantera de svårigheter det innebär med familj i kombination med arbetet.

Mandisa tycker att det är svårt att balansera livet som mamma, men hon har ett bra socialt nätverk som hjälper henne. Hennes föräldrar och syskon har förståelse för att hon behöver arbeta extra timmar för att lyckas på jobbet och på så sätt bevisa att hon utvecklas. Hon beskriver att det enda sättet att bli framgångsrik på arbetet och få löneförhöjning är att gå de där extra milen. För att utvecklas på ett personligt plan och samtidigt hantera ekonomin i hemmet behöver hon arbeta mer än de kontrakterade åtta timmarna.

– Det är väldigt, väldigt, väldigt tufft. Jag missar många delar av mitt barns utveckling eftersom jag varken har tid eller energi när väl jag är hemma. När hon börjar skolan och behöver hjälp med läxorna vet jag inte hur jag ska kunna hantera det.

Mandisa

Samora har små barn och beskriver det som ett val som hon har gjort och som hon får leva med. Men det har fått konsekvenser, exempelvis har hon halkat efter i lönen i och med att hon var hemma med sina barn. Hon valde även att arbeta på ett föräldramagasin när barnen var nyfödda för att kunna kombinera arbete och familj. Hon har en oförstående man, som hon beskriver som traditionell. Han förstår inte hur det är att arbeta som journalist och han har sagt att hon inte får jobba helger. På helger skriver hon när han och barnen sover. Hon rusar hem efter jobbet för att hinna lösa av nannyn som slutar klockan fyra. Hon har förstående redaktörer som låter henne gå lite tidigare och istället skicka in sina färdigskrivna artiklar hemifrån. De bryr sig inte om varifrån hon skriver så länge hon håller deadline. Ibland matar hon sitt barn med ena handen och skriver med den andra, vilket är mycket stressande. Inga av kollegorna har barn och hon upplever dem som oförstående inför hennes situation. Hon får blickar när hon går hem vid 15-tiden som säger "Jaha, nu går du igen". Hon tycker att det känns som att de tror att hon går och shoppar.

– Jag är väldigt stressad eftersom känner mig skyldig och skuld känsla är en hemsk känsla. Det är väldigt svårt men jag försöker arbeta smart, jag tar ingen lunch,

vissa dagar går jag inte på toaletten. Jag arbetar, arbetar och arbetar för jag har mycket jag måste få gjort och ser hur de andra tar rökpauser och går på lunchraster och det gör inte jag för jag måste arbeta smart. Jag tror att jag verkligen behöver överkompensera.

Samora

Chombe upplever också att det är utmaning att kombinera arbetet som nyhetsreporter med barn. Hon kan inte längre ta uppdrag som kräver obekväma arbetstider men med stöd av sin syster kan hon arbeta mer än åtta timmar per dag. Hon tycker om kontrasterna mellan föräldraskapet och reporterrollen och kassen mellan blöjbyten och gängskjutningar.

4.3.4 Analys av tema 2

Sammanfattning

Det tydligaste hindret för att göra karriär är att kombinera familj och arbetet på redaktionen eftersom arbetet förväntas gå före privatlivet. Det finns lika möjligheter för både kvinnor och män att göra karriär, men familj gör att kvinnorna inte kan anta möjligheterna på samma sätt som män. Ett annat hinder är att chefspositionerna innehas av vita personer, vilket påverkar möjligheterna för svarta och färgade journalister. Allt fler chefspositioner innehas av kvinnor vilket gör att journalisterna inte uppfattar kön som ett hinder för att göra karriär, förebilderna inspirerar journalisterna till att se möjligheter att avancera. Dessutom finns en stark tilltro till lönesystemets rättvisa, där lön sätts utifrån erfarenhet och inte utifrån kön, vilket även det bidrar till att förstärka bilden av att kön är irrelevant vid avancemang. Alla journalisterna har upplevt att de, framför allt utanför redaktionsmiljön, har blivit förminskade på grund av kön i mötet med manliga intervjupersoner.

Spelar det någon roll om journalisten är kvinna?

En av journalisterna beskriver att hon bär på en ständig skuld känsla, en känsla av att inte räcka till varken i hemmet eller på jobbet. I och med att arbetsvillkoren inte är anpassade för kvinnor med barn påverkar familjebildandet kvinnornas möjligheter att avancera och även till att kunna stanna kvar inom yrket. För att möjligheterna ska vara möjliga att anta måste de vara verkliga, vilket vi anser att de inte är när strukturer och doxan omöjliggör för kvinnorna med barn att anta och förverkliga möjligheterna. En viktig del i en demokrati är att stärka kvinnors rättigheter. Där ser vi att det finns mycket kvar att arbeta med, exempelvis gällande föräldraledighet för båda könen vilket skulle innebära att strukturen skulle förändras och kvinnorna skulle kunna anta samma möjligheter som männen. Det finns även patriarkala strukturer i samhället som vi ser som mycket närvarande för journalisterna och som gör att kvinnorna förväntas ta det största ansvaret för hem och familj. Två av journalisterna är ensamstående vilket gör situationen extra ansträngd. Dock ser vi att de har ett mer stöttande socialt nätverk än den tredje journalisten som lever tillsammans med sin man eftersom hon förväntas vara den enda som ska ansvara för barnen. Hon försöker jonglera med både ett krävande arbete, en traditionell man och små barn och vi tror att hon på så sätt gör motstånd mot de strukturer som finns. En risk vi ser i hennes situation, som hon kallar sitt eget

val, är att eftersom strukturerna omöjliggör för henne att lyckas så finns det stor risk att hon kommer att möta på en vägg som gör att hon rasar ihop.

Strukturerna kan också förklara varför det finns färre kvinnor i toppositioner i och med att erfarenhet prioriteras högt vid avancemang. Vi tänker också att samhället förväntar sig att kvinnor ska ta hand om hem och familj och om de inte gör det är de inte "riktiga kvinnor" och riskerar då att förlora sin femininitet i samhällets ögon (Van Zoonen, 1998). Samtidigt kräver arbetsplatsens strukturer att arbetet prioriteras framför familjen, vilket skapar en dubbel stress hos kvinnor med barn på redaktionerna. Det kan till slut leda till att journalisterna inte orkar med den dubbla pressen och väljer att lämna arbetsplatsen. Se vidare i tema 3 om taktiker.

Vi upplever att journalisterna förminskar de kommentarer de får i sina roller som journalister men att de upprörs över det faktum att de behöver förhålla sig till sitt kön. Flera säger att det är ju där för att göra sitt jobb. Vi uppfattar att kommentarerna inte är något som det pratas om på redaktionen, utan att det snarare är ett förväntat beteende att få kommentarer vilket de ska kunna hantera och till viss del även acceptera. En av journalisterna skakar av sig kommenterandet med att killar är killar och de kommer alltid att försöka flörta med henne om de får chansen, det är något man får räkna med. Hon ger här en stereotyp bild av att killar skulle vara sexuella varelser främst och att det är av naturen givet som en förklaring till varför hon fråntas sin professionalitet. Det är en del av yrket att spela spelet samtidigt som man utför det och det blir sätt att hantera sexismen de utsätts för (van Zoonen, 1998).

Vi tolkar det som att kommentarerna från de manliga intervjupersonerna ses som en del av jobbet snarare än att det är ett strukturellt problem. Vi uppfattar det som att mannen har ett övertag i egenskap av att vara man vilket ger honom rätt att kommentera kvinnornas klädsel och utseende. Det i kombination med att det finns en beroendesituation där journalisten behöver intervjupersonen för att slutföra sin artikel kan göra att journalisterna tvingas acceptera kommentarerna. Sexualiserandet fråntar kvinnorna sin professionalitet, de görs till kön som kan objektifieras och inte ses som professionella journalister. De Bruin (2004) menar att ett upphöjande av genusidentitet kan användas för att hålla kvinnor på plats till exempelvis genom att sexualisera kvinnliga journalister och begränsa dem i sin roll. Van Zoonen (1998) menar att kommentarer om utseendet är något som gör att de kvinnliga journalisterna förlorar sin journalistiska prestige. Vi tror att det kan skapa en känsla av skam som medför att de inte vill prata om att det sker. Det finns också en bild av att det är svaga kvinnor som män sätter sig på, men att det inte händer kvinnor med en stark personlighet. Det blir en individualisering av ett strukturellt problem som lägger skulden på den enskilde journalisten och inte på patriarkala strukturer eller en maskulin doxa.

I genusstrukturer ser inte de som har övertaget, männen, att strukturen är ett problem, eftersom de är strukturen (Ross & Carter, 2011). Den dominanta gruppen består av en topstruktur med vita gamla män och chefredaktörer med vita kvinnor utan småbarn. Vi drar paralleller till att apartheids efterdyningar gör att de vita journalisterna inte ser hudfärg som ett problem, medan de svarta

journalisterna i studien upplever att etnicitet är ett stort problem både gällande yrkesutövande och avancemang. Vi tänker att det är de som drabbas av konsekvenserna av ett existerande underläge som tvingas förhålla sig till och reflektera kring strukturerna, medan de dominerande inte ser några problem.

Sammanfattningsvis tänker vi att hindren är påverkade av intersektionalitet (de los Reyes, 2005). Om du är ung, svart kvinna och förälder så spelar det *stor* roll i rollen som journalist.

4.4 TEMA 3 - Taktiker & strategier

Utifrån fältets krav och kultur använder sig journalisterna av taktiker och strategier för att förhålla sig till de hinder de möter på fältet. Väl inne på fältet ser vi i likhet med Bourdieus (1992) beskrivning av ett fält att det sker en kamp där journalisterna behöver strida för att få stanna kvar. Doxan styr hur kampen ser ut. För att kunna beskriva vilka taktiker och strategier som används vill vi först förklara hur den rådande doxan ser ut. Doxan är sammanställd utifrån det insamlade materialet som presenteras i de tre temana. Tema 3 syftar till att besvara studiens tredje frågeställning.

Hur ser doxan ut?

Bourdieus begrepp doxa (1992) definieras som den sanning som råder på fältet, en officiell förklaring av verkligheten. Vi ser att doxan finns på fältet och avspeglas i kulturen. Doxan utmärks av att maskulina värden upphöjs medan feminina nedsänks. Journalisterna får inte vara känsllosamma, försiktiga eller vara "lipsillar". De ska tåla blod, att bli skjutna på, kunna springa fort och inte vara rädda för döda kroppar. De ska vara modiga och kunna prata med gangsters. Arbetet ska prioriteras och övertidsarbete är en självklarhet. Privatliv, med familj och sociala relationer ska alltid komma i andra hand.

Erfarenhet av journalistiskt nyhetsarbete prioriteras högt och är ett kriterium för att kunna göra karriär. Det komplicerar karriärsavancemang för kvinnliga journalister som förväntas ta hand om barnen. Etnicitet är en faktor som komplicerar för att passa in i doxan eftersom erfarenhet värderas högt. Utöver att bevisa att de är värda en befordran på grund av erfarenhet måste de också visa att de inte är mediokra reportrar. Det gör man genom att arbeta hårt och mer än åtta timmar per dag. Effektivitet är en viktig faktor för att passa in i doxan, långsamhet ifrågasätts och påpekas offentligt. Doxan får uttryck i kollegornas bemötande. En av journalisterna får menande blickar om hon lämnar arbetsplatsen tidigare för att arbeta hemifrån. Hon bryter då mot de normer som finns inskrivna i doxan vilket skapar ett dåligt samvete hos henne. Den ordning som dominerar upplevs som den enda möjliga vilket ingår i den dominanta gruppens överlevnad, att inte ifrågasättas, alltså en naturlig konstruktion. Det är också därför den maskulina doxan reproduceras och fortsätter att leva kvar trots ett kvinnodominerat fält.

När journalisterna klarar kraven som doxan ställer på dem kan de vara med och simma bland hajarna.

4.4.1 Lär dig simma med hajarna...

Flera av journalisterna använder uttrycket "simma bland hajarna" när de beskriver hur det är att manövrera på fältet. Mandisa berättar om den första arbetsintervjun inför praktiken som gav henne tillträde till det journalistiska fältet.

- Det var den tuffaste intervjun jag har gjort. Sen dess har jag hela tiden vetat, att det är sjunka eller simma som gäller, och jag simmar alltid.

Mandisa

Även Chombe berättar att journaliststudierna inte förberedde henne inför den journalistiska verkligheten. På praktiken kastades hon in på djupt vatten och det var antingen sjunka eller simma som gällde. Hennes manliga chef skrämde henne i början men hon är idag tacksam för att han i början tvingade henne att ge sig ut på djupt vatten. Där lärde hon sig att simma med alla hajarna.

Gemensamt för de som simmar bland hajarna, vilket alla de intervjuade journalisterna gör, är att de anser att de i sina roller som journalister har en uppgift som är större än bara nyhetsrapporteringen eller att tidningen ska sälja nummer. De upplever att de fyller en viktig funktion i samhällsförändringen, dels för att informera medborgarna men även genom att bevaka hur politiken åtföljs. Deras viktigaste drivkraft är ansvaret för utsatta samhällsgrupper. Både Mandisa och Ayanda ser sig själva som försvarare mot orättvisor i samhället.

- Jag pratar för de underprivilegierade, för de fattiga, för brottsoffren. Jag exponerar brott och jag står upp för brottsoffren. Jag vet att det är kliché men jag vill vara en röst för de som inte har någon röst.

Mandisa

Att skriva om mord och våldtäkter ser journalisterna som ett sätt att föra talan för utsatta personer. Chombe upplever att det är genom att påvisa problem som det kan ske en förändring i samhället.

- Ju mer folk pratar om våldtäkt desto fler polisanmäler. Våldtäkt tar all makt från brottsoffret och jag säger "ta tillbaks den". Bryt tystnaden.

Chombe

4.4.1.1 Analys av att passa in i doxan

Hur motiverar journalisterna att simma med hajar?

Redan vid inträdet i mediehuset via praktiken görs det klart för journalisterna att de behöver vara tuffa och bevisa sig för att klara av att arbeta på arbetsplatsen. Uttrycket simma anser vi är ett sätt för journalisterna att anpassa sig till den rådande doxan. Anpassar de sig inte så sjunker de och kan inte arbeta kvar på redaktionen. Vi upplever att journalisterna upphöjer sitt arbete till att ha ett större syfte än att bara gå tidningens ärenden. De ser sig själva som en röst för utsatta grupper och vill ge dem tillbaka makten över sitt liv. De vill skapa förändringar i samhället och i individers livssituationer. De identifierar sig som rättsskipare som företräder utsatta i samhället vilket vi tolkar som ett sätt att

förhålla sig till situationen. De egna uppoffringarna blir värda att göra på grund av att de ser journalistrollen ur ett samhällsperspektiv med ett högre syfte. Vi ser det som en strategi för att orka med den pressade arbetssituationen och uppoffringarna i privatlivet.

Få män, men maskulin doxa, varför?

Trots att det finns få män på fältet är doxan på redaktionerna präglad av maskulina värden. Enligt van Zoonen (1998) kan maskulina värden hittas i professionella normer och värden. En av journalisterna säger att om man inte klarar av blod och döda kroppar så kan man ju gå och måla en frukt eller nåt. Vi tolkar det som att om journalisten inte passar in i doxan så har man inget där att göra. Vi ser här, likt van Zoonen, att trots att allt fler kvinnor utbildar sig till och arbetar som journalister uppkommer inte per automatik en journalistik som inte präglas av maskulinitet. En förklaring tror vi kan finnas i strukturen. Trots att fältet är kvinnodominerat har det tidigare dominerats av män som innehavare av den symboliska makten. De har därmed mandatet att styra doxan, sanningen som uppfattas som verkligheten av både de dominerade och icke-dominerande. Strukturerna lever kvar i organisationen i och med att de som idag arbetar som chefer har behövt visa sig kapabla genom att acceptera doxan. Nyhetscheferna har behövt bevisa att de är en del av doxan för att kunna bli befordrade. Doxan kräver lång erfarenhet, hårt arbete, långa arbetstimmar och att de prioriterar arbete framför familj och privatliv. Detta förväntar de sig nu av sina reportrar på redaktionen. Om reportrarna i framtiden vill avancera och bli nyhetschefer måste de i sin tur anpassa sig efter doxans verklighet. På så viss reproduceras den maskulina doxan trots att det är en kvinnodominerad arbetsplats. En av journalisterna uttrycker också att det krävs resurser för att våga utmana doxan, och att de med barn och som inte vill riskera sitt arbete inte har möjligheter att ifrågasätta strukturerna. Brist på möjligheter eller energi kan också vara en anledning till reproduktionen av doxan.

4.4.2 ...eller sjunk med girly-girlsen...

Mandisa återkommer till sin första intervju för jobbet som journalist.

– Jag intervjuades av starka, hårdnackade män. Tre män och en kvinna. De försökte skaka om mig, de försökte skrämma mig, de försökte se om jag hade modet, ballarna, för jobbet. Du måste ha ballar för det här jobbet. Du kan inte vara en tjejig tjej, det är ett stort nej. Tjejiga tjejer kommer aldrig in genom redaktionsdörren. De förstår själva att de inte har vad som krävs, att de inte har gnistan eller energin för jobbet. Cheferna gör bra val, de vet att deras teknik är det bästa sättet för att välja ut de bästa kandidaterna.

Mandisa

Mandisa menar att om de tjejiga journalisterna skulle ges inträde på fältet, så skulle de försvinna lika fort.

– Du kan inte vara tyst på en nyhetsredaktion. Jag hade en klasskamrat som aldrig sa ett ord. Hon blev flygvärdinna efter praktiken. Alla tjejiga tjejer, som de flesta tjejerna i min klass var, arbetar inte inom journalistik. Kanske kände de att det inte

var något dem. Vissa hamnade på radiostationer, vilket knappast kan räknas som journalistik. De skriver treradiga telegram som de tar från internet eller pressmeddelanden och de gör inga intervjuer.

Mandisa

Hon tror att de tjejiga tjejerna arbetar med kommunikation, som informatörer för olika organisationer eller skriver för internetbaserade sidor. Chombe berättar vilka egenskaper en journalist behöver ha för att passa in på redaktionen.

– Många människor sjunker. Men inte här. Det krävs att du är modig för att arbeta på vår tidning. Du kan inte vara någon lipsill, gråta får du göra hemma. Man måste hålla sina känslor i schack. Jag blir förvånad när reportrarna är pjoskiga inför blod eller döda kroppar. Om du inte vill arbeta som reporter, gå och måla frukt eller nåt.

Chombe

4.4.2.1 Analys av inte passa in i doxan

Finns det girly-girls på redaktionen?

Den första taktiken *Female ghetto*, som Van Zoonen kallar för marionetter, utkristalliserar inte bland journalisterna. Vi tror att det kan vara en konsekvens av att fältet domineras av kvinnor. Därför varken behöver eller vill de identifiera sig med rollen som "kvinnlig journalist". De ser sig enbart som journalister, kön påverkar inte deras roll som nyhetsreportrar. Vi tror även att de journalister som identifierar sig eller använder sig av taktiken som "kvinnliga journalister" inte får inträde på fältet. Om de mot förmodan skulle få det så skulle de sjunka på grund av den maskulina doxan.

Det finns ett inträde till fältet som sker i intervjusituationen där vissa maskulina värden och egenskaper premieras av cheferna. Där sker en reproduktion av patriarkala strukturer som journalisterna behöver förhålla sig till. Antingen tar de del av de normer som finns i doxan och som redan är etablerade som viktiga för att kunna simma med hajarna, eller så sjunker de. För att fältet ska existera krävs människor som kan spelreglerna och erkänner spelets regler (Bourdieu, 1992). Chombe nedvärderar reportrar som inte står för maskulina värden vilket blir ett tydligt uttryck för att spelets regler ska följas. Det finns alltså en självreglerande funktion bland journalisterna på fältet där vissa feminina värden och egenskaper trycks ner. På så sätt bibehålls doxan och reproducerar sig själv. Genom att bibehålla doxan på fältet utestänger de härskande på fältet konkurrens utifrån och på vis försvarar de sitt monopol på att inneha den symboliska makten.

4.4.3 ...ska du simma behöver du skaffa dig ballar...

– Mina ballar är större än deras.

Chombe

Så svarar Chombe när vi frågar henne om hon upplever att hon har liknande möjligheter som män till att göra karriär. Vi ser att journalisterna förhåller sig till den manliga doxan där de tillskriver vissa attribut feminina eller maskulina egenskaper, vi upplever att de maskulina ses som "bättre" och innehar mer status. Chombe upprörs att det finns en bild av att kvinnor inte skulle kunna hantera vissa ämnen.

– Det är skitsnack hela scenariot att kvinnor inte skulle kunna hantera inälvor, blod och pistoler. Det är löjligt. Jag kan springa lika fort som vilken kille som helst. Att ha mens en gång per månad ändrar inte faktumet att vi är precis likadana. Mina bröst, även om de är tunga när jag springer, hindrar mig inte på något sätt. Jag gillar hårda nyheter, jag trivs med dem. Jag kan stå upp mot vilken översittare eller kille som helst som säger att jag inte är tillräckligt bra. Kvinnor kan hantera hårda nyheter, vi är inte bara känslor, tamponger och trosor och sånt. Vi är samma skrot och korn som killar. Om något så tror jag att vi kan hantera det bättre.

Chombe

Trots att nyhetsredaktionerna alltså domineras av kvinnor säger Samora att det inte finns någon "tjejig" kultur på redaktionen. Under Samoras graviditet arbetade hon på ett magasin, som hon säger är ett mer kvinnodominerat fält än nyhetstidningarna. Det var en av anledningarna till att hon återvände till nyhetsjournalistiken.

– Jag var trött på det kvinnliga, jag gillar att arbeta med män. Även om jag sa att jag gillar en mer känslsam journalistik så tycker jag inte att det ska vara så på redaktionen. Det är bättre med män. De är inte emotionella, de gnäller inte, de gråter inte.

Samora

Chombe säger att de har två killar på redaktionen.

– Vi har en snubbe här, resten av oss är brudar. Åh, och en annan kille också men han är gay så han räknas inte.

Chombe

Chombe berättar om första gången hon bevittnade en dödsolycka i sin roll som reporter. Kroppsdelarna låg utspridda överallt och när räddningstjänsten hittade huvudet tänkte hon, "Fuck, I love my job".

Utänför redaktionsmiljön upplever journalisterna att deras professionalitet kan ifrågasättas utifrån kön och ålder. De behöver därför vara pålästa och hänvisa till sin erfarenhet. Mandisa säger att hon i intervjusituationer i början kan uppleva att intervjupersoner kan vara lite skeptiska mot henne, men när hon pratar med dem så inser de att hon vet vad hon pratar om och då förändras deras bemötande.

– De respekterar dig som person om du är bra på det du gör.

Mandisa

Hon menar att flesta inser att kvinnor är lika starka och kapabla som män och vet att kvinnor vet vad de gör, så de undermineras eller undervärderas inte.

4.4.3.1 Analys av att anpassa sig till doxan

Vad krävs för att passa in i doxan?

Enligt Djerf-Pierre kan förhållandet hårda respektive manliga ämnesområden och mjuka respektive kvinnliga ämnesområden ses som en dikotomi som inte går att separera. Detta bekräftas i att vi på redaktionerna ser att vissa maskulina värden uppvärderas. Det blir extra tydligt hos de journalister som bevakar politik och brott. Med hårda ämnen kommer en hårdare attityd och egenskaper som är traditionellt maskulina. Däri ingår att det är en del av jobbet att inte vara rädd för att bli skjuten på och att våga prata med gangsters. Rädsla ses som en svaghet. Femininitet ses som att vara lika med att gråta, vara rädd eller känslig vilket inte accepteras av doxan. För att vara en duktig journalist säger två av journalisterna att man behöver skaffa sig ballar vilket vi tolkar som att man upphöjer maskulina värden och accepterar och förstår doxans spelregler. Chombe säger att hon kan springa lika fort som en man och att kvinnor är av samma skrot och korn som män. Om inte bättre. Dock är mannen den som hon mäter sig med. Mannen blir alltså den osynliga måttstocken. De kvinnliga journalisterna har då blivit "en av killarna" och accepteras av redaktionens doxa (Skard, 1989; van Zoonen, 1998).

Järvinen (1999) menar att både kvinnor och män från dominerade och härskande klasser på fältet väljer att inte villkorslöst anpassa till normer som är traditionellt förknippade med kvinnlighet eller manlighet. Normer förknippade med manlighet är dock de normer som styr spelet på redaktionerna. Spelet fortsätter för att spelarna väljer att reproducera mönstren och vi ser att på redaktionerna reproducerar spelarna maskulina värden.

4.4.4 ...men stick innan det är för sent.

Den hårda och stressfyllda kulturen på fältet resulterar i att många av journalisterna inte ser en framtid inom yrket.

– Jag ser inte mig arbeta som journalist i framtiden, jag tror att det tar ut sin rätt och sliter på en i det långa loppet.

Chombe

De långa arbetsdagarna, den höga stressen och den låga lönen innebär att det privata livet kommer i kläm eller uteblir helt. Ayanda beskriver en typisk arbetsdag där hon åker till jobbet, kommer hem, äter mat, duschar och sedan går och lägger sig. Mandisa ser ingen framtid inom journalistiken.

–Jag har nått vägens slut. Jag vill sluta med journalistiken eftersom jag har nått mitt tak. Jag vill inte arbeta som journalist resten av mitt liv. Det bygger inte upp ett bra liv för mig, det är i stort sett bara blod, svett och tårar.

Mandisa

Mandisa vill istället arbeta med kommunikation på regeringsnivå för att tjäna mer pengar och bygga ett liv för sig och sina barn. Hennes nuvarande ekonomi är ansträngd. Hon har även personliga ambitioner som hon inte kan nå om hon stannar kvar inom journalistiken. Journalistiken innebär för många uppoffringar.

4.4.4.1 Analys av att ta avstånd från doxan

Varför lämnar kvinnorna fältet?

Hälften av journalisterna ställer sig tveksamma inför en fortsatt framtid inom journalistiken. De har inte arbetat längre än sex år i yrket. Vi upplever att känslan av vägs ände inom journalistiken infinner sig relativt tidigt och tror att det kan vara en förklaring till de unga redaktionerna. Vi tolkar det som att doxan sliter ut journalisterna. Övertidsarbete och låg lön påverkar möjligheterna till att ha familj. Inte heller journalisterna utan familj kan kombinera yrket med ett socialt fungerande liv. De upplever att stressen och det höga arbetstempot i kombination med att de dagligen bevittnar våld och dess konsekvenser tar ut sin rätt. Att mediehusen sliter ut sina anställda på det sätt som journalisterna beskriver ser vi som en förlust för alla inblandade. Det påverkar journalistikens kvalitet när underbemanning gör att de inte kan hålla en hög kvalitet. Ytterligare en faktor som blir till mediehusens nackdel är att medarbetarnas kompetens går förlorad när de väljer att inte stanna kvar eftersom de individuella uppoffringarna blir för stora. De behöver då rekrytera och lära upp nya anställda vilket i längden blir dyrt. Det finns också en demokratisk dimension i att journalisterna har dåliga arbetsvillkor, som dessutom är extra dåliga för kvinnliga journalister. Statusfrågan är viktig ur detta perspektiv eftersom det påverkar hur journalistiken i landet ser ut och det finns risk att funktionen urlakas om den inte tas på allvar.

Journalisternas livssituation blir ohållbar vilket resulterar i att de ger upp kampen mot doxan. De vill prioritera värden som inte ryms inom doxan och då måste de lämna den. När journalisterna inte längre orkar eller vill simma bland hajarna finns det inte längre någon plats för dem inom doxan.

5. SLUTDISKUSSION

Svar på frågeställningar och reflektioner

Redaktionerna i Kapstaden är präglade av strukturer som är anpassade för män och omöjliggör för kvinnor med barn att avancera i någon större utsträckning. Det försvårar även för dem att utföra sitt arbete på det sätt som doxan kräver. Journalisterna upplever en stor stress i sin yrkesroll, dels på grund av hög arbetsbelastning och underbemanning och dels på grund av förväntningar på att de ska arbeta långa arbetsdagar och leverera många artiklar per dag. Deras sociala liv påverkas mycket negativt av arbetssituationen vilket resulterar i att hälften av journalisterna inte ser en framtid inom journalistiken på tidningsredaktionerna. Att lämna doxan är ett indirekt sätt att säga att uppoffringarna inte är värda att göra. Redaktionerna är i motsats till statistiken om jämnt könsfördelade mediehus kvinnodominerade. Männerna har till stor del lämnat reporterrollerna och arbetar istället som fotografer.

Eftersom studien har syftat till att undersöka och förstå journalisternas livsvärld är det deras upplevelse resultaten grundas på. Vi har sett mönster och relaterat dem till teori och tidigare forskning vilket skapar en god grund för att hävda att studien har en god validitet.

Journalisterna upplever sexism på fältet, både på arbetsplatsen och i intervjusituationer, och förhåller sig till detta genom att förminska och förneka dess påverkan. De upphöjer sin professionsidentitet för att förhålla sig till de sexistiska kommentarerna och ser dem som något som de får räkna med, en del av arbetet, eftersom det är en del i doxan och i att "play the game". Journalisterna accepterar doxans maskulina värderingar och upphöjer begrepp som blod och ballar där de mäter sig med mannen som en osynlig måttstock. De upphöjer egenskaper som modig och orädd vilket bekräftar att doxan reproduceras av journalisterna själva. Detta sker även vid inträdet på redaktionerna, i arbetsintervjuerna, där girly-girls inte ges inträde till tidningarna eftersom de inte har vad som krävs för att passa in i doxan. En del av strategin att förhålla sig till stressen är att upphöja journalistiken till att ha ett högre värde som motiverar de uppoffringar de tvingas göra.

Är det så att femininitet provocerar och ses som något fult? Vi upplever att vi till viss del har provocerat några av journalisterna genom att fråga om genusskillnader. Det kan ha resulterat i att de förnekar att de skulle existera trots att vi, i likhet med internationell genusforskning, ser att det finns skillnader på det journalistiska fältet. Reaktionerna har ofta blivit att "här finns det inga problem" och vi har upplevt att det har funnits ett behov av att hävda att de är enbart journalister, inte kvinnliga journalister, och de har då hänvisat till sin kompetens. I samma andetag jämför de sig själva med mannen som måttstock och ser sig själva som bättre. Vi tror att frågorna kan ha utgjort ett hot mot den strategi flera av dem har valt, att vara en av killarna och därmed ingå i doxan. I den ingår att de behöver välja att inte se att genus påverkar dem i sina roller som journalister.

Några hänvisar också till att det är personliga egenskaper som gör att män inte förminskar dem och de ser inte att det är strukturer som är del i att skapa sexism. Att sexism förminskas som problem tror vi också kan bero på att rasism fortfarande är ett stort problem i landet och därför överskuggar genusfrågor.

Under 20 års tid har landet genomgått stora förändringar och lagen om könskvotering har utjämnat könsfördelningen. Trots att landet är en demokrati ser vi att det finns demokratiska frågor kvar att arbeta med ur en genusaspekt eftersom arbetsvillkoren fortfarande inte är jämlika. Journalisterna är del i att omförhandla strukturerna som tidigare har genomsyrats av apartheid och patriarkala strukturer och även om det kvarstår många hinder beroende av landets historia sker det långsamt successiva förändringar i de begränsande strukturerna.

Förslag till vidare forskning

Under studien har det uppstått ett flertal idéer för vidare forskning. Vi har funderat över hur statusen har förändrats på tidningarna i Kapstaden och även hur det ser ut på ett nationellt plan? Återfinns männen i mer statusfyllda roller, är de chefer eller arbetar de i annan etermedia? Vi skulle även vara intresserade av att veta hur männen upplever doxan på tidningsredaktionerna.

6. REFERENSFÖRTECKNING

Björk, Nina (1996). *Under det rosa täcket: om kvinnlighetens vara och feministiska strategier*. [Ny utg.] Stockholm: Wahlström & Widstrand

Bourdieu, Pierre (1992). *Texter om de intellektuella: en antologi*. Stockholm: B. Östlings bokförl. Symposion

Bourdieu, Pierre (1999). *Praktiskt förnuft: bidrag till en handlingsteori*. Göteborg: Daidalos

Bruin, Marjan de. & Ross, Karen (red.) (2004). *Gender and newsroom cultures: identities at work*. Cresskill, N.J.: Hampton

Bruin, Marjan de (2004). *Organizational, professional and gender identities - overlapping coinciding and contradicting realities in Caribbean media practices* i

Bruin, Marjan de. & Ross, Karen (red.) (2004). *Gender and newsroom cultures: identities at work*. Cresskill, N.J.: Hampton

Daniels, Glenda (2013). *State of the newsroom South Africa 2013*. Johannesburg: WITS Journalism. www.journalism.co.za/newsroom2013

De los Reyes, Paulina & Mulinari, Diana (2005). *Intersektionalitet: kritiska reflektioner över (o)jämlighetens landskap*. 1. uppl. Malmö: Liber

Djerf Pierre, Monika (2003). Journalistikens kön: fältets struktur och logik under 1900-talet. *Kvinnovetenskaplig tidskrift*. 2003(24):2, s. [29]-52

Eide, E. (1995) *Journalist-feminismens catch 22* i Bruin, Marjan de. & Ross, Karen (red.) (2004). *Gender and newsroom cultures: identities at work*. Cresskill, N.J.: Hampton

Esaiasson, Peter, Gilljam, Mikael, Oscarsson, Henrik & Wängnerud, Lena (red.) (2012). *Metodpraktikan: konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4., [rev.] uppl. Stockholm: Norstedts juridik

Fagerström, Linda & Nilson, Maria (2008). *Genus, medier och masskultur*. Malmö: Gleerup

Gemzöe, Lena (2002). *Feminism*. Stockholm: Bilda

Hanitzsch, 2007) Thomas Hanitzsch i *Deconstructing Journalism Culture: Towards a Universal Theory* (2007)
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1468-2885.2007.00303.x/pdf>.

Hirdman, Yvonne (2003). *Genus: om det stabilas föränderliga former*. 2., [rev.] uppl. Malmö: Liber

Järvinen, Margaretha (1999). Immovable magic: Pierre Bourdieu on gender and power. *NORA*. 7(1999):1, s. 6-19
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/08038749950167706#.UqceUY1sSXw>

Made, Pat & Lowe Morna, Colleen (2009). *Glass ceilings - women and men in Southern Africa media*. Johannesburg: Genderlinks.

Melin, Margareta (2008). *Gendered journalism cultures: strategies and tactics in the fields of journalism in Britain and Sweden*. Diss. Göteborg : Göteborgs universitet, 2008

Melin-Higgins, Margareta (2003). Fly eller fäkta: kvinnliga journalisters överlevnadstaktiker. *Kvinnovetenskaplig tidskrift 1980-*. 24(2003):2, s. 53-68

Melin-Higgins, Margareta (2004). Coping with journalism: gendered newsroom culture. *Gender and newsroom cultures : identities at work*. S. 195-220

Mills, Albert J. (1992). Organisation, gender and culture s. 93-111 i Zilliacus-Tikkanen, Henrika (1997). *Journalistikens essens i ett könsperspektiv: The essence of journalism in a gender perspective*. Diss. Helsingfors : Univ.

Nord, Lars & Strömbäck, Jesper (red.) (2012). *Medierna och demokratin*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur

Ross och Carter (2011) *Women and news, a long and winding road*.
<http://mcs.sagepub.com/content/33/8/1148>

Skard (1989) i Van Zoonen, Lisbeth (1998) *One of the girls? - the changing gender of journalism* i Carter, Cynthia, Branston, Gill & Allan, Stuart (red.) (1998). *News, gender, and power*. London: Routledge

Storey, John (1993). *An introductory guide to cultural theory and popular culture*. New York: Harvester Wheatsheaf

Wijngaarde, Van den (1992) i Van Zoonen, (1998) i Carter, Cynthia, Branston, Gill & Allan, Stuart (red.) (1998). *News, gender, and power*. London: Routledge

Zoonen, Lisbeth Van (1998) *One of the girls? - the changing gender of journalism* i Carter, Cynthia, Branston, Gill & Allan, Stuart (red.) (1998). *News, gender, and power*. London: Routledge

Zuderveld (tidigare Roxberg) Maria (2010). Rapport från regnbågsredaktionen: en studie om kvinnors erfarenheter av att verka som journalister i Sydafrika. *NORDICOM-information*. 2010(32):1, s. 61-73

Internetkällor

Nationalencyklopedin. Fakta strategi. 2013. <http://www.ne.se/lang/strategi> (Hämtad 2013-10-03)

Nationalencyklopedin. Fakta taktik. 2013. <http://www.ne.se/lang/taktik> (Hämtad 2013-10-03)

Reporters without borders. Fakta pressfrihet. 2011. <http://en.rsf.org/south-africa-will-secrecy-law-approved-by-22-11-2011,41436.html> (Hämtad 2013-09-07)

Reporters without borders. Fakta pressfrihet. 2013. <http://en.rsf.org/press-freedom-index-2013,1054.html> (Hämtad 2013-09-07)

SIDA. Landfakta Sydafrika. 2013. <http://www.sida.se/Svenska/Lander-regioner/Afrika/Sydafrika/Landfakta/> (Hämtad 2013-09-10)

Utrikespolitiska institutet. Landfakta Sydafrika. 2013. <http://www.landguiden.se.ezproxy.ub.gu.se/Lander/Afrika/Sydafrika/Modern-Historia> (Hämtad 2013-09-10)

7. APPENDIX

7.1 Intervjuguide

2013-10-04

Opening remarks about the purpose of the interview:

We write our thesis about how female journalists perceive their work situation in relation to the culture of the newsroom. Similar studies have been conducted in Sweden, Karibien and Scotland, and there is a need to continue the efforts to increase the understanding of how female journalists working conditions is perceived. Therefore it is important, and of great significance to see what the situation looks in Cape Town and we are very interested to know how you experience your work situation. The questions are organised in different themes. The interview will take about an hour. As I told just told you, we are writing the thesis together but during the interview situation XX will ask the questions while XX records and may require follow-up questions. This is also due to that English is not our first language. We also wonder if you agree that we record the interview in order to get the full understanding of the interview. In that way can we listen to the interview in a retro perspective, which is essential for our work. You will be given anonymity in the thesis, we will give you a different name. No one but us will listen to the recording.

Easier questions:

Age? What education do you have? How many years have you worked as a journalist? How come you choose journalism as a profession? Do you cover any particular subjects? Which ones?

Theme questions:

THEME 1 - a day at work

- Can you tell us about a typical day at work?
- Can you tell me how the morning editorial meeting looks like?
(Follow up : Do you have any examples from a past morning meeting or something you liked or thought less of.)
- How does it work when you are given assignments for the day? An example ?
- Can you tell me about how you take on the assignments? (How do you proceed. Follow up : eg phone calls, booking interviews, write questions, bounce ideas)
- Can you tell me about how an interview situation could look like? (Good and bad examples?)
- What do you do when you have collected all your material and it time too start writing? (How to select an angle, its own decision or discussion with the editor / co-workers?)
- Can you tell me about what happens when you hand in your text? (Who decides what should be on first page, dialogue / influence?)
- Do you see any obstacles in the newsproductions-chain? How do you cope with them?

THEME 2 - journalist culture

- Can you tell me about what you think is important to achieve in your work as a journalist?

- How do you define good journalism? What do you regard as good journalism? What do you think the newspaper regard as good journalism?
- Can you see differences between female and male journalist in what they define as good journalism? How do you handle them?
- Do you have any examples of "good jobs " that you made ? Do you have any examples of what jobs are lifted up as good job in the newsroom ?

- Can you tell about what values that are important to you in journalism? How does it take expression in your work
- What do you think about the concept of objectivity ?

- How would you describe your work environment?
- Can you describe how you perceive the newsroom culture?
- How are you treated by your colleagues ? Do you perceive any difference between how you are treated by male colleagues compared to female colleagues? Example? How do you handle such situation?
- Do you have any example of when you felt underprivileged in some way in your professional role? Overprivileged? How do you handle that?
- Is it common at your newspaper to hang out after work? At which places/what do you do then? (pub or sports) Do you talk work then?

THEME 3 - careers/glass ceiling

- If you would like to advance in your career at this newspaper, what opportunities do you perceive that you have? Do you see any obstacles? Example? How do you handle them?
- Do you feel that you have similar opportunities as your male colleagues ? Do you have any examples? How do you handle them?
- Who decides what topics the journalists cover at your newsroom?
- What options do you have to monitor the topics you want?
- What options do you have to monitor subjects such as politics and economics? Do you see any obstacles? Do you feel that you have similar opportunities that your male colleagues ? Do you have any examples? How do you handle them?
- What options do you feel that you have to gain support for ideas? Are there any obstacles? Compared with male colleagues. Example? How do you handle them?
- How does it look with opportunities to work if you have children ? How can the work be affected by parenthood?
- Finally; - Do you feel that you are treated differently from male colleagues? Example? How do you handle them?

Closure :

Those were my questions. Is there something you've thought about or would like to add? If you have any concerns or questions, just feel free to contact us if you would be wondering over something. Lots of thanks for taking the time to participate in our thesis, we are so grateful.